

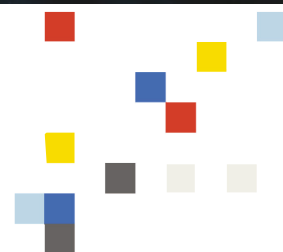
Årsrapport

2018

Målinger for alle, for all framtid

Justervesenet sørger for sporbarhet til et SI-system i endring

Bildet er hentet fra NISTs informasjonsvideo som ble laget i forbindelse med avstemningen over endringene i SI-systemet, som fant sted på Generalkonferansen for mål og vekt i Versailles, november 2018. Justervesenet deltok som delegater for Norge.

Viktige hendelser i 2018

- SI-endringer vedtas
- Justervesenets nye IKT-system, Metric, settes i drift
- Justervesenet får tilslag på å lede EMPIR-prosjekt
- Samarbeid med andre etater gir økt kunnskap og grunnlag for regelverksutvikling

Endringene i SI-systemet ble enstemmig vedtatt på Generalkonferansen for mål og vekt, den 16. november 2018.

Alle måledata på ett sted: Metric, det nye IKT-systemet ble satt i drift i 2018. Systemet forenkler og forbedrer Justervesenets digitale prosesser.

I 2018 får Justervesenet tilslag på, og skal lede EMPIR-prosjektet chips*CALe, som skal utvikle selvkalibrerende fotodioder.

Innhold

I. Leders beretning	4
II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
III. Årets aktiviteter og resultater	9
Regelverksutvikling	10
Tilsynsvirksomheten	14
Laboratorievirksomheten.....	24
Økonomiske rammer for 2018	34
IV. Styring og kontroll av virksomheten	36
V. Vurdering av fremtidsutsikter	41
VI. Årsregnskapet	45
Vedlegg 1: Tilstandsskjema kjønn	64

I. Leders beretning

Justervesenet sørger for tillit til målinger som en av forutsetningene for et velfungerende samfunn. Nordmenn bekymrer seg generelt ikke for å bli lurt der det ligger et måleresultat til grunn for en handel.

Justervesenets oppdrag må løses parallelt med den tekniske og samfunnsmessige utviklingen. For oss er det essensielt å sikre at etatens kompetanse og virksomhet også i fremtiden kan dekke samfunnets behov for tillit til målinger. Vi må evne å tilpasse oss utviklingen, gjennom riktige tilsynsformer og tjenestetilbud.

Etatens strategi er operasjonalisert i en utviklingsplan som oppdateres årlig. Implementering av utviklingsplanen følges opp kvartalsvis av ledergruppen. Dette sikrer fremdriften av de ulike tiltakene i planen.

Justervesenet har i 2018 gjennomført et betydelig antall tilsyn, og levert tjenester på høyt kvalitetsnivå. Vi har utført forskning og utvikling, arbeidet med regelverksutvikling og innført nye tilsynsmetoder. I tillegg til den løpende produksjonen vil jeg trekke frem følgende:

Omleggingen til et mer målrettet og risikobasert tilsyn er videreført i 2018. Etatens tilsynsaktivitet vil utvikles videre som en del av arbeidet med å implementere den overordnede strategien. Dette gir Justervesenet ytterligere fleksibilitet i valg av tilsynsmetoder og bidrar til at Justervesenet i større grad kan utvikle et tilsyn som bidrar til formålet i lov om målenheter, måling og normaltids.

I 2018 ble det utviklet og satt i drift et nytt IKT-system for bedre integrasjon mellom systemer, bedre muligheter for digitalt samarbeid med brukere og kunder, samt mer effektiv analyse, planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten. Sluttresultatet må ses på som meget vellykket. Det er utviklet mye funksjonalitet på kort tid, og til en relativt lav kostnad.

Justervesenet fortsetter arbeidet med utvikling og spredning av kompetanse innenfor måleteknikk. Et viktig element i dette er det europeiske forskningsprogrammet EMPIR. I 2018 deltok vi i åtte prosjektsøknader. To av disse ble godkjent og Justervesenet er koordinator for det ene av disse. Dette er det første norskkoordinerte prosjekt i EMRP eller EMPIR, og har et betydelig omfang.

Tre andre norske institutter deltar i dette prosjektet; SINTEF, IFE og USN. Det skal utvikles nye detektorer for måling av optisk effekt. Det andre godkjente prosjektet der Justervesenet deltar omhandler utvikling av bedre metoder for temperaturmålinger. Prosjektene har forventet oppstart i mai 2019, med ca. tre års varighet.

Justervesenets økonomiske situasjon viste i 2018 en ubalanse når det gjelder inntektskrav og inntektsgrunnlag, noe som ble rettet opp i Revidert nasjonalbudsjett og som førte til at de økonomiske målene ble nådd.

Etaten leverer godt innen hovedområdene regelverksutvikling, tilsynsvirksomhet og laboratorievirksomhet, samt øvrige mål og krav i tildelingsbrevet.

Kjeller, 01.03.2019

Geir A. Samuelsen
direktør

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Justervesenet er en etat under Nærings- og fiskeridepartementet ved Næringspolitisk avdeling. Justervesenet skal sikre tillit til norske målinger og måleresultater gjennom en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt.

Etatens virksomhet er hjemlet i «Lov om målenheter, måling og normaltid». I tillegg forvalter Justervesenet «Lov om varer av edelt metall mv.» og er Teknisk kontrollorgan (TKO) for måleinstrumenter etter to EU-direktiv.

Norges medlemskap i Meterkonvensjonen (fra 1875) er sentralt for internasjonal tillit til norske målinger. Videre er Norge medlem i OIML-konvensjonen (fra 1958) som bidrar til global harmonisering av krav innenfor lovregulert måling. I tillegg er Norge med i Wienkonvensjonen (fra 1972, også kjent under navnet Hallmarkingkonvensjonen). Justervesenet representerer Norge i de tre konvensjonene.

På europeisk nivå er Justervesenet medlem i EURAMET, inkludert de europeiske forskningsprogrammene EMRP og EMPIR, og i WELMEC.

Flere statlige virksomheter, for eksempel Politiet og Vegvesenet, benytter Justervesenets måletekniske tjenester for å sikre trygge måleresultater og skape tillit til sitt arbeid.

De måletekniske tjenestene Justervesenet leverer, bidrar videre til tillit og markedsadgang for bedrifter som trenger nøyaktige målinger i kvalitetssikring, utvikling og produksjon.

Innenfor tilsynsvirksomheten utveksler Justervesenet erfaringer og/eller samarbeider med flere tilsyn, slike som Fiskeridirektoratet, Skatteetaten, Politiet, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat m.fl. Tilsynet retter seg mot en rekke bransjer i store deler av næringslivet, der måling er sentralt først og fremst som grunnlag for økonomiske oppgjør.

Etaten er organisert i tre fagavdelinger:

- Nasjonalt laboratorium (NL)
- Tilsynsavdelingen (TS)
- Avdeling for utredning og regelverk (UR)

I tillegg støtter Administrasjonsavdelingen alle fagavdelinger i administrative prosesser.

Størstedelen av Justervesenets aktivitet, inkludert administrasjon og ledelse, er lokalisert til Kjeller i Skedsmo kommune i Akershus. Bygget på Kjeller sto ferdig i 1997 og er spesialtilpasset Justervesenets behov for avanserte laboratorier. Justervesenets tilsynsvirksomhet er delvis lokalisert utenfor Kjeller med egne distriktskontor i Tromsø, Trondheim, Bergen og Stavanger. Distriktskontoret som dekker Østlandet er samlokalisert med den øvrige virksomheten på Kjeller.

Toppledelsen består av direktør, avdelingsdirektører for NL, TS og administrasjonen, samt avdelingsleder for UR. To av de fem topplederne er kvinner.

Nøkkeltall fra årsregnskapet	2016	2017	2018
Antall årsverk	94	93	95
Samlet tildeling post 01–99	127 068 000	131 529 000	138 516 000
Utnyttelsesgrad post 01–29	99,0 %	101,8 %	97,1 %
Driftskostnader	131 467 741	132 555 870	130 786 777
Lønnsandel av driftskostnader	53 %	54 %	56 %
Lønnskostnader per årsverk	749 031	765 356	796 767
Konsulentandel av driftskostnader	0,3 %	0,5 %	0,1 %

Et årsverk er definert som en person i 100 % stilling i et helt år. Tallet på månedsverk regnes ut fra tallet på timer per måned. Tallet på årsverk regnes som sum av månedsverk i perioden, delt på antall måneder i perioden. Utrekningene blir ikke redusert av ferieuttak eller at personer avspaserer fleksitid og reisetid, men annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn påvirker ikke utregningene.

Resultatkjede

Ressurser

95 årsverk
138 516 000 kroner i samlet utgiftsbevilgning (post 01-99)

Aktiviteter

Produkter/
tjenester

Bruker-
effekter

Samfunns-
effekter

Tilsynsvirksomhet

- Foreta tilsyn med målinger og måleredskap
- Foreta tilsyn med omsetning av varer av edelt metall
- Informere om regelverk
- Utvikle tilsynsvirksomheten

Laboratorievirksomhet

- Etablere og utvikle nasjonale normaler for SI-enhetene
- Deltakelse i internasjonale sammenlikningsmålinger, kvalitetsarbeid mv for å kvalifisere til deltakelse i Meterkonvensjonens MRA
- Leverer måletekniske tjenester: kalibrering, prøving, oppdrag som Teknisk Kontrollorgan
- Gjennomføre FoU-prosjekter, med fokus på EMPIR
- Kunnskapsspredning gjennom kurs, undervisning og studentoppgaver

Utredning og regelverk

- Foreta regelverksendringer vedr. målinger og måleredskap
- Foreta utredninger vedr. målinger og måleredskap
- Informere om regelverk
- Delta i internasjonale fora for å ivareta norske behov og sikre harmonisering mellom norsk og internasjonalt regelverk

- Tilsyn med om målinger og utstyr oppfyller fastsatte krav
- Rapporter og vedtak

- Kalibreringsbevis, kontrollbevis og prøvningsrapporter
- Publikasjoner og rapporter fra FoU-prosjekter, spesielle oppdrag og studentoppgaver
- Sertifikater for TKO-opdrag
- Måletekniske komponenter, også for salg
- Nasjonale normaler for SI-systemet
- Kursarrangementer

- Regelverksendringer
- Utredninger og evalueringer av regelverk og tilsyn

- Tillit til målinger mellom parter forenkler handel
- Riktig grunnlag for økonomisk oppgjør

- Kvalitet i produkter og prosesser hos bedrifter og offentlige myndigheter som vi leverer tjenester til
- Nasjonal og internasjonal aksept av produkter og tjenester som kundene våre leverer
- Økt måleteknisk kompetanse

- Klart og hensiktsmessig regelverk
- Samfunnsøkonomisk effektivt tilsyn
- Tillit til målinger mellom parter forenkler handel
- Riktig grunnlag for økonomisk oppgjør

- Riktig grunnlag for skatter og avgifter
- Høy tillit til handel i Norge bidrar til lav friksjon i kjøp og salg av varer og tjenester
- Nasjonal og internasjonal tillit til målinger i Norge

- Høy tillit til handel i Norge bidrar til lav friksjon i kjøp og salg av varer og tjenester
- Nasjonal og internasjonal tillit til målinger i Norge

- Riktig grunnlag for skatter og avgifter
- Høy tillit til handel i Norge bidrar til lav friksjon i kjøp og salg av varer og tjenester
- Nasjonal og internasjonal tillit til målinger i Norge

III. Årets aktiviteter og resultat

I dette kapitlet følger en samlet presentasjon av Justervesenets aktiviteter og resultater for 2018. Presentasjonen er bygget opp etter målstrukturen i tildelingsbrevet, med de tre hovedområdene Regelverksutvikling, Tilsynsvirksomhet og Laboratorievirksomhet.

Regelverket må gjenspeile samfunnets behov for riktige målinger, og det må også ivareta den teknologiske utviklingen. Som et ledd i arbeidet med målrettet regelverksutvikling, ledet Justervesenet i 2018 et samarbeidsprosjekt mellom flere etater som ser på muligheten for å stille krav til alternativer til taksametre, som for eksempel app-baserte løsninger. Prosjektet leverer rapporten til Nærings- og fiskeridepartementet 1. mars 2019.

Ordningen som ble innført i 2016 med avgiftsfinansiert tilsyn medfører at Justervesenet i større grad kan velge den tilsynsformen som er mest effektiv, blant annet gjennom å basere tilsynet på risikovurderinger. Justervesenets nye IKT-system legger til rette for dette. Systemet, støttet av DIFIs medfinansieringsordning, ble satt i drift i 2018 og bidrar til å effektivisere og tilrettelegge for etatens digitale prosesser.

Et annet viktig grunnlag for tillit til den norske måletekniske infrastrukturen ligger i Justervesenets realisering og utvikling av nasjonale målenormaler. Det forankrer vår virksomhet i et globalt akseptert rammeverk til nytte for bedrifter og myndigheter. Justervesenets rolle som kompetansemiljø utvikles, og vi gjennomfører måleteknisk forskning på et høyt faglig nivå med hovedfokus på det europeiske forskningsprogrammet EMPIR. I 2018 fikk Justervesenet tilslag på to prosjekter med oppstart i 2019, hvor Justervesenet skal lede det ene.

Regelverksutvikling

Målesetting fra tildelingsbrevet:

Sørge for forsvarlig forvaltning og målrettet utvikling av regelverk på måleteknikkområdet.

Det etaten først og fremst skal oppnå på dette området er:

- at norsk regelverksutvikling skal være harmonisert med den internasjonale utviklingen.
- at regelverksutviklingen legger til rette for tilstrekkelig nøyaktige målinger, jf. målelovens formålsparagraf.

Regelverksendringer

Justervesenet gjennomførte kun mindre forskriftsendringer i instrumentspesifikke forskrifter i 2018. I forskrift om krav til målesystem for kontinuerlig og dynamisk måling av andre væsker enn vann ble det gjort en endring i hvilke nøyaktighetsklasser som er tillatt for ulike typer målinger. I forskrift om krav til taksametre ble henvisningen til kvittering oppdatert i tråd med bokføringsforskriften slik denne vil være fra 2019. I tillegg ble overflødige bestemmelser opphevet. I forskrift om krav til elektrisitetsmålere ble det også foretatt noen mindre endringer. Hensikten med endringene er å sørge for at regelverket er oversiktlig og i tråd med praksis. Endringene medførte ingen praktiske konsekvenser.

Utredninger og evalueringer

Utredning om medlemskap i Hallmarking-konvensjonen

Justervesenet gjennomførte i 2018 en vurdering av kostnader og nytteeffekter ved at Norge er medlem av Hallmarking-konvensjonen om merking av varer av edelt metall. Bakgrunnen for denne vurderingen var Hallmarking-konvensjonens krav om at medlemmer må opprette analyselaboratorier i egen virksomhet og ikke bruke andre laboratorier med riktig kompetanse som underleverandører i analysearbeid. Opprettelse av analyselaboratorium på aktuelle områder ville medført store kostnader for Justervesenet, og det er vår erfaring at det er få aktører i Norge som har fordeler av medlemskapet. Parallelt med denne vurderingen har imidlertid Hallmarking-konvensjonen selv tatt kravet om egne laboratorier opp til vurdering. Justervesenet tar den endelige vurderingen når Hallmarking-konvensjonen konkluderer i løpet av 1. kvartal 2019.

Utredning om krav til ladere for elektriske biler og krav til gassmålere

Justervesenet startet i 2018 utredninger på områdene ladere for elektriske biler og for gassmålere. Virkeområdet til forskrift om krav til elektrisitetmålere vil vurderes til også å omfatte ladere til elektriske biler. På området for gassmålere i husholdninger, næringsbygg og lett industri vil det bli vurdert om det skal innføres krav. Dersom krav skal fastsettes vil Måleinstrumentdirektivet legges til grunn. Begge utredningene avsluttes i 2019.

Nye utrednings- og evalueringsområder

Justervesenet vil i 2019 starte en utredning vedrørende bruksområdet for Justervesenets regelverk. Kravene i regelverket gjelder i dag kun målinger som ligger til grunn for økonomisk oppgjør, med unntak av krav satt til ikke-automatiske vekter. Målinger er stadig viktigere på områder som f.eks. miljø og ressursforvaltning, og spørsmålet har bl.a. aktualisert seg i forbindelse med samarbeidet med Fiskeridirektoratet.

Justervesenet vil videre i 2019 utrede hvorvidt det er behov for krav til korrekt tid på visse områder, f.eks. ved endringer i takst i bomstasjoner.

Evalueringer av eksisterende regelverk

Justervesenet har i 2018 vurdert behovet for meldeplikt om salg av nye måleredskaper, slik måleloven åpner for. Dette har vært aktuelt å vurdere som en følge av innføringen av risikobasert tilsyn og årsavgift, som medfører at Justervesenet ikke har samme oversikt over alle måleredskap som tidligere. Vurderingen avsluttes tidlig i 2019.

Videre planlegger Justervesenet en klargjøring i forskrift om målenheter og måling om hvilke krav som gjelder når måleredskaper selges og når de brukes. Dette er basert på erfaringer fra andre europeiske land der krav ved salg av måleredskap kun gjelder der det også er satt krav under bruk. Forskrift om målenheter og måling fastsetter krav til måleredskap uavhengig av om det er krav til de samme måleredskapene under bruk. Justervesenet praktiserer regelverket i tråd med praksis ellers i Europa. Dette omfatter også å vurdere behov for krav under bruk for varmemålere, avgassmålere og vannmålere som det i dag kun er fastsatt krav til når de selges. Resultatet av vurderingen legges fram for Nærings- og fiskeridepartementet i 2019.

Nasjonalt samarbeid

Som følge av samarbeidsavtalen mellom Justervesenet og Fiskeridirektoratet inngått i januar 2017, ble det i 2018 gjennomført et samarbeidsprosjekt mellom etatene om regelverk. Hensikten var å avdekke behov og muligheter for endringer i regelverk slik at begge etaters formål bedre kan ivaretas.

Samarbeidet ble ledet av Justervesenet. Som resultat av dette ble det foreslått at metrologiske krav som i dag står i Fiskeridirektoratets landingsforskrift flyttes til Justervesenets regelverk, og forvaltes av Justervesenet. Denne endringen planlegges gjennomført fra 1. januar 2020. Videre anbefales det at det innføres nye krav til vekter brukt ved fiskemottak som muliggjør at veiedata lagres elektronisk på en sikker måte. Dette er endringer med en noe lenger innføringshorisont.

Internasjonalt samarbeid

Justervesenet deltar aktivt i det europeiske samarbeidet om lovregulert måling gjennom organisasjonen WELMEC. Justervesenet har representanter i den overordnede komiteen og i alle underliggende arbeidsgrupper. Hovedfokus i WELMEC-samarbeidet er harmonisert tolkning og felles praktisering av måleinstrumentdirektivet, direktivet om ikke-automatiske vekter og direktivet om ferdigpakninger. Deltakelse i WELMEC er avgjørende for at Justervesenet skal kunne håndheve aktuelle direktiv på en måte som er harmonisert med resten av Europa. WELMEC er også det mest egnede forum for å starte diskusjoner om forslag til endringer i direktiv og praksis. Deltakelse i WELMEC er derfor avgjørende for at Norge skal kunne innfri sine plikter i henhold til EØS-avtalen på det måletekniske området.

Justervesenet er også medlem i EU-kommisjonens arbeidsgruppe for måleinstrument (WG-MI). Dette er en viktig møteplass for førstehånds informasjon om EU-kommisjonens planer knyttet til reguleringer på det måletekniske området.

Videre er Justervesenet medlem av Hallmarking-konvensjonen som regulerer handel med edle metaller, og i International Organization of Legal Metrology (OIML) for å bidra i arbeidet med den globale utviklingen innen lovregulert måling.

I tillegg samarbeider Justervesenet med legalmetrologiske miljøer i Sverige, Danmark, Finland og Island i det nordiske forumet NORDJUST. I dette forumet diskuteres fellesnordiske problemstillinger. Der det er aktuelt samarbeider landene om felles innspill til WELMEC eller EU-kommisjonens arbeidsgruppe WG-MI.

Administrator for ICSMS (Information and Communication System for Market Surveillance)

Justervesenet er nasjonal administrator for ICSMS i Norge. Formålet med ICSMS er å sikre at markedstilsynsmyndighetene i EØS har mulighet til å utveksle informasjon raskt og effektivt om utført markedstilsyn og produkter det er funnet feil ved. Dette skal hindre unødig dobbeltarbeid mellom myndigheter. Justervesenet gjennomfører opplæring i bruk av ICSMS for andre markedstilsynsmyndigheter i Norge etter behov. Videre tilrettelegger Justervesenet for bruk av ICSMS gjennom informasjon og oppdateringer til brukere i andre markedstilsynsmyndigheter, og deltar i fora der markedstilsyn og ICSMS er temaer.

Alternativer til taksametre

Justervesenet leder arbeidsgruppen som skal utarbeide et forslag til mulig nytt regelverk for mobile applikasjoner som kan brukes som alternativ til taksametre. Arbeidsgruppen består av representanter fra Samferdselsdepartementet, Skattedirektoratet, Forbrukerrådet, Konkurransetilsynet, Pasientreiser og Justervesenet. Arbeidet ferdigstilles innen 1. mars 2019, da opprinnelig frist ved utgangen av 2018 ble endret for bl.a. å kunne koordinere arbeidet med endringer i yrkestransportloven. Arbeidsgruppen vil utarbeide utkast til funksjonelle krav til utrustninger som kan brukes som alternativ til taksameter og en kost/nytte-analyse av aktuelle alternative løsninger. Hensikten bak dagens regelverk for taksametre ivaretas så langt dette er hensiktsmessig. Regulering av en digital løsning som kan lastes ned til mobile enheter reiser imidlertid andre problemstillinger enn regulering av fysiske måleredskaper og det nye regelverket må derfor ivareta også andre hensyn.

Tilsynsvirksomheten

Målsetting fra tildelingsbrevet:

Sikre trygghet for at måleresultater som brukes i økonomisk oppgjør, er tilstrekkelige nøyaktige.

Det etaten først og fremst skal oppnå på dette området er:

- at måleredskaper og måleresultater som er underlagt lovpålagt tilsyn, skal være så nøyaktige som mulig og minst så nøyaktige som minstekrav fastsatt av Justervesenet.
- at næringslivet skal få relevant informasjon om regelverk og bruk av måleredskaper.
- at metodene for å bedre effekten og/eller redusere ressursbruken i, eller som følge av tilsynsvirksomheten, blir videreutviklet.
- å utnytte mulighetene i ny avgifts- og gebyrstruktur slik at det oppnås høyest mulig samfunnsøkonomisk effekt i tilsynsvirksomheten.

Omfang av tilsyn på de forskjellige tilsynsområdene

Virkemidler og aktiviteter varierer fra område til område:

- Direkte tilsyn av måleredskap (inspeksjonstilsyn), som omfatter:
 - o Måleteknisk kontroll
 - o Tilsyn med måleresultater
 - o Tilsyn med bruken av måleredskap
- Tilsyn med internkontrollsystem og lignende.
- Informasjon og dialog med brukere som virkemiddel for å oppnå riktige målinger.
- Tilsyn med at produsenter og leverandører omsetter produkter som oppfyller kravene gitt i EØS-regelverk (markedstilsyn).
- Utvikling av metoder og samarbeid med andre myndigheter.

Tabellen på neste side oppsummerer omfanget av tilsynsvirksomheten i Justervesenet i 2018, og i de to foregående år.

I samme tabell er også omfanget av tjenester som er produsert i tilsynsavdelingen tatt med. Dette er i hovedsak tjenester som er knyttet til måleredskaper som benyttes til økonomisk oppgjør, primært gjennomføring av oppdrag som teknisk kontrollorgan.

Den totale aktiviteten er relativt uendret i treårsperioden. Vi kan imidlertid se en utvikling de siste tre årene der tilsynsvirksomheten har avtatt noe og at tjenestevirksomheten har økt noe. Dette er imidlertid en trend som antas å snu, da produsenter i økende grad velger å gjennomføre sluttkontroll på en slik måte at det ikke lenger er behov for TKO-tjenester i forbindelse med at nye måleredskaper tas i bruk.

Tilsynsområde	2016		2017		2018	
	Timer til tilsyn	Timer til tjenester	Timer til tilsyn	Timer til tjenester	Timer til tilsyn	Timer til tjenester
Tilsyn med elektrisitetsmålere	150	0	490	0	280	0
Vekter, pakkelinjer og annet knyttet til framstilling av ferdigpakninger.	1540	175	2154	210	2388	274
Små og mellomstore gjennomstrømningsmålere på bensinstasjoner og marinaer og lignende.	2700	0	3005	31	3150	0
Veiing i dagligvarebutikker (inkl. kiosk, kantine, post i butikk og lignende).	2540	2180	3138	1300	3011	1352
Taksametre	8010	0	5683	0	5584	0
Edelmetalltilsyn (ikke vekter)	525	0	450	0	337	0
Veiing ved omsetning av edle metaller	5	0	0	0	0	0
Fiskemottak	3545	1049	4253	740	4379	1477
Distribusjon/utmåling av flytende petroleumsprodukter	2375	90	2990	190	2970	248
Oljeraffineri, petrokjemisk- og prosessindustri	395	5	182	3	226	0
LNG, luftgass og andre flytende gasser fra store anlegg	0	0	3	0	49	0
LPG	550	0	325	0	301	116
Pukk og grus, asfalt og annen veiing på bilveker/hjullaster	4220	1235	4099	1150	4222	2362
Annen veiing og måling (mange bransjer)	5690	410	4621	922	3835	1621
Inn og utmåling av melk og øl	1100	410	752	175	601	219
Farmasøytisk industri / helsesektor	15	0	13	0	0	0
Markedstilsyn	200**	0	270**	0	100**	0

**Det er ikke registrert tid konsekvent på dette området, tallet er et anslag.

Antall kontrollerte måleredskap i 2018, endring i feilsituasjonen

Tabellen viser antall måleredskaper som er kontrollerte i 2018 og i de to foregående år:

År	2016	2017	2018
Samlet antall måletekniske kontroller av måleredskap	17 260	17 528	16 008
Oppfølgingskontroller etter reparasjon o.l.	525	537	-*
Samlet antall registrerte avvik, satt sammen av	2002	2046	1919
– feil som påvirker måleverdien	1285	1119	1239
– administrative feil	717	1021	680
Avvik hvor det ble gitt pålegg om retting	1 076	1 071	1025

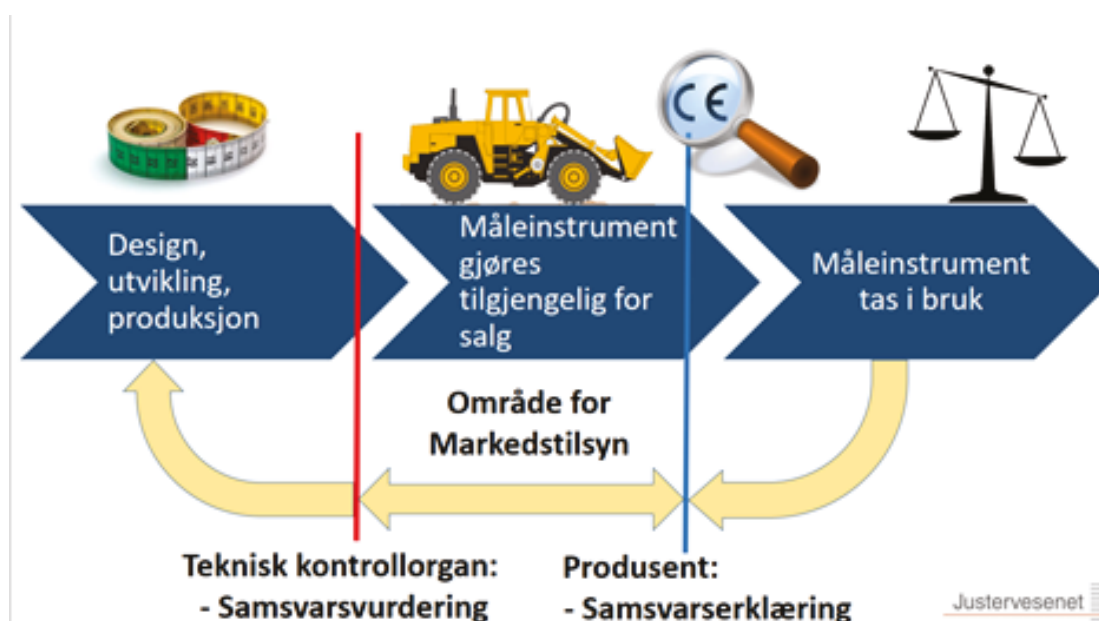
**På grunn av endringer i hvordan data registreres benyttes ikke lenger denne kategoriseringen.*

Antallet objekter det gjøres tilsyn med har gått noe ned fra 2017 til 2018. Mer aktiv bruk av risikovurderinger og andre tiltak i tilsynsvirksomheten medførte som ventet et noe lavere antall tilsyn. Dette er en ønsket utvikling da det ikke lenger benyttes like mye ressurser på områder som har lav risiko, og hvor det samtidig er et stort antall måleredskaper. Tilsyn med vekter i butikker og bensinpumper medvirker til denne endringen.

Markedstilsyn

Når Justervesenet gjennomfører tilsyn med måleredskaper under bruk skjer det også at det oppdages feil ved måleredskapenes konstruksjon. Det oppdages også måleredskap som er solgt/omsatt uten at de påkrevde undersøkelsene er gjennomført i forkant.

Når det avdekkes brudd på krav ved omsetning av måleredskap (krav ved salg), kalles dette markedstilsyn. Det opprettes da dialog med den som omsetter måleredskapet med formål å bringe forholdet i orden. I enkelte tilfeller vil sanksjoner mot leverandør eller produsent være aktuelt.

Bevisstgjøring av roller og ansvar er en del av tilsynsarbeidet mot produsenter og brukere av måleredskaper.

I 2018 utførte Justervesenet som en del av et felles markedstilsynsprosjekt, organisert gjennom EU-ADCO/WELMEC, et markedstilsyn for vekter som blir benyttet i helsesektoren. Korrekte måleresultater fra vekter i denne sektoren er viktige for å fastslå diagnoser og medisinsk behandling. Det er kun tillatt å bruke måleredskaper som oppfyller krav i direktivet om ikke-automatiske vekter for dette formålet.

Det felles markedstilsynet som gjøres i EU/EØS har som formål å harmonisere og samordne markedstilsynsaktiviteter på måleteknikkområdet. Markedstilsynet ble gjennomført ved felttesting og observasjoner.

Endring og utvikling av tilsynsvirksomheten

Samarbeid med andre myndigheter gir større effekt i tilsynet

I 2018 har Justervesenet bygget videre på tidligere etablerte samarbeid som gir gode effekter. Et eksempel er samarbeid i drosjenæringen der Justervesenet startet og organiserer forumet 'PETRA' – et forum for etater og myndigheter som er involvert i tilsyn med drosjenæringen. På bakgrunn av aktiviteten i forumet har det vært gjennomført flere samordnede tilsyn, og det er avdekket problemområder. Blant annet fulgte en større aksjon i Bergen direkte av dette samarbeidet. Dialogen og informasjonsdelingen har medført mer effektivt tilsyn i Justervesenet, da informasjon fra andre myndigheter har gitt oss økt kunnskap.

På området Tilsyn med veiing av fisk er det et betydelig samarbeid og samordning med Fiskeridirektoratet. Fiskeridirektoratet og Justervesenet samarbeider nå om operasjonell risikovurdering på flere områder, og har jevnlig møter. Dette bidrar til bedre ressursbruk i begge etatene.

Gjennom samarbeid med Kystvakten har Justervesenet fått bistand til å gjennomføre tilsyn sjøveien. Dette har vist seg å være en effektiv tilsynsform.

I forbindelse med nye elektrisitetsmålere, såkalte AMS-målere, samarbeides det med bransjeorganisasjoner om blant annet informasjon. Justervesenet oppfatter samarbeidet som konstruktivt og at det bør videreutvikles.

METRIC, et nytt og moderne IKT-system med støtte for operativ risikovurdering

Som et resultat av en større IKT-satsing ble det i 2018 utviklet og tatt i bruk et nytt IKT-system i Justervesenet. For tilsynsvirksomheten betyr dette:

- Mer effektive administrative prosesser
- Integrert støtte for planlegging og ressursstyring
- Oppdaterte styringstall
- Risikovurderinger som kan brukes gjennomgående i tilsynsvirksomheten

Overvåking av feilsituasjonen og risiko

Hvilke minstekrav til nøyaktighet som fastsettes, med begrunnelse ut fra målelovens formål

Minstekravet til nøyaktighet omtales i regelverket ofte som toleranse. Kravene er for de fleste redskapstyper angitt som den akseptable positive eller negative feilen i måleresultatet. Toleransene som er fastsatt for måleredskaper er i tråd med de kravene som følger av europeiske direktiv. Det er ikke anledning til å fastsette snevrere toleranser enn det som følger av direktivene, da dette vil innebære en handelshindring.

Disse toleransene er for de fleste måleredskaper så vidt snevre at man for de fleste anvendelser oppnår lav nok usikkerhet i økonomiske oppgjør. Andelen måleredskap som oppfyller kravene til nøyaktighet vil derfor være en indikator på at målinger som foretas er gode nok.

Justervesenet erfarer videre at hvordan måleresultatet anvendes og hvordan måleredskapet brukes også kan ha stor betydning for målefeilen. I tillegg varierer den økonomiske konsekvensen ved feil, og dermed risikoen betydelig, mellom forskjellige tilsynsområder. Justervesenet legger derfor en systematisk risikovurdering til grunn for vurdering av feilsituasjonen.

Der risikoen identifiseres som 'høy' vil det også gjennomføres årsaksanalyser for å vurdere hvilke aktiviteter som best mulig svarer på årsaken til feil måling og dermed kan redusere risikoen. Det er tre nivåer av vurderinger som utføres i Justervesenet:

Nivå	Beskrivelse
Utredning	Gjennomføres ved vurdering av samfunnsnytte som grunnlag for regelverksendringer og behov for krav på området.
Sektorvis risikovurdering og årsaksanalyse	Gjennomføres ved å kartlegge risiko og årsaker til risiko på et spesifikt område, som et grunnlag for overordnet prioritering og vurdering av virkemidler i tilsynet.
Operativ risikovurdering	Konkret vurdering av risiko på aktørnivå eller undergruppenivå. Foretas som en del av den operative tilsynsvirksomheten for å oppnå et målrettet tilsyn.

I 2018 har Justervesenet gjennomført risikovurdering og årsaksanalyse på to områder: Veiing i tilknytning til varetransport og distribusjon, samt klesvaskeri. I de gjennomførte risikovurderingene har Justervesenet fått bedre grunnlag for å vurdere feilsituasjonen. På begge områdene ble det konkludert med at risikoen var tilfredsstillende. Det har i 2018 også blitt gjennomført en generell gjennomgang og oppdatering av det overordnede risikobildet. Resultat av gjennomgangen viser at det ikke er betydelige endringer i risikosituasjonen fra 2017 til 2018. Som foregående år er det spesielt to sektorer hvor det vurderes at risikoen ikke er tilstrekkelig lav:

- Veiing av lastebiler, og annen veiing av pukk/grus og byggeråvarer
- Veiing ved landing av fisk

Dette er begge områder hvor Justervesenet er i gang med utvikling av tilsynet som forventes å få effekt i 2019 og 2020. For de øvrige områdene vurderes det at risikoen er tilstrekkelig lav.

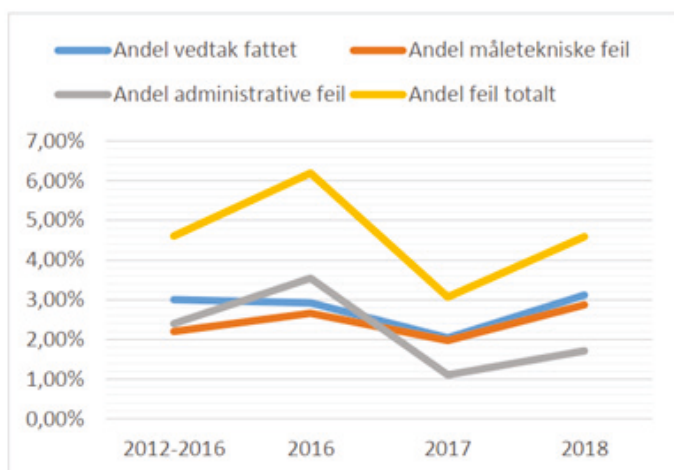
Som en del av risikovurderingene gjennomføres også årsaksanalyse. I tillegg til at risikovurderingene benyttes til å vurdere hvor mye/hvor hyppig tilsyn bør utføres, er de også et verktøy til å vurdere virkemiddelbruk.

Hvilken endring i feilsituasjonen som har skjedd gjennom året, og hvilke konsekvenser feilmålinger og feil antas å ha

Som en del av risikovurderingen benyttes også kunnskap om feilsituasjonen. I det nedenstående vises eksempler på utviklingen de siste årene på området Drivstoff.

Drivstoff til sluttbrukere - bensinpumper

Dette er et område der tilsynet de siste årene har endret seg mye og som i årene fremover kommer til å være i utvikling. Tidligere var dette et område hvor Justervesenet gjennomførte periodisk tilsyn, og mange av bensinpumpene ble det derfor ført tilsyn med hvert år. I de senere årene har antallet tilsyn gått ned og periodisk tilsyn er ikke lenger tilsynsformen. Feilsituasjonen er og har vært lav på området.

Tilsynet på området omfatter i dag:

- Stedlig tilsyn basert på risiko
- Informasjon og dialog med leverandører til bransjen
- Tilsyn med leverandørenes kompetanse
- Informasjonsvirksomhet til brukere

Det antas at dette er tiltak som vil bidra til å opprettholde lav risiko for feilmåling, selv med redusert tilsynsomsfang. Det blir derfor interessant å følge feilsituasjonen.

Drivstoff - forts:

Endring av feilsituasjonen

Det er i 2018, (frem til 19. oktober 2018), fattet vedtak om retting for 2,8 % av målesystemene som er kontrollert. Av det totale antallet observasjoner gjort i perioden, representerer vedtakene 4,6 % hvorav 2,4 % er relatert til måletekniske feil, og 2,2 % er relatert til administrative feil.

Administrative feil

Det har vært en begynnende økning av administrative feil knyttet til blant annet ombygginger av målesystemer. Det er likevel ingen grunn til å tro at denne økningen vil fortsette ettersom det i større grad blir brukt informasjon som virkemiddel i tilsynsvirksomheten. Det forventes at andel administrative feil reduseres i årene fremover parallelt med at brukere og aktører i verdikjeden øker sin kompetanse på området.

Måletekniske feil

De måletekniske feilene holder seg jevnt lavt. Det er registrert en svak økning i denne perioden i forhold til året før, men jevnt over holder feilsituasjonen seg stabil. Det forventes at feilsituasjonen vil holde seg stabil også neste år.

Konsekvenser av feilmålinger

I følge SSB ^[1] var det en reduksjon i salg av petroleumsprodukt på 6 % i 2018 mot året før. De to hovedgruppene drivstoff som blir solgt til sluttbrukere er henholdsvis bensin og autodiesel.

Det ble solgt 1092 millioner liter bensin og 3019 millioner liter autodiesel i 2018. SSB rapporterer også at gjennomsnittlig pris i desember 2018 for bensin var på kroner 14,93 og for diesel kroner 14,78. Dersom en legger til grunn pris per liter i desember og omsatt volum for 2018, tilsvarer dette en omsetning av bensin for ca. 16,3 milliarder kroner og diesel for ca. 44,6 milliarder kroner.

Selv med denne økningen i omsetning vil dagens feilsituasjon innebære en meget lav risiko. At bensinpumpene nå er i ferd med å bedres ved at det nå innføres temperaturkompensering på mange pumper vil også trolig bidra til bedre målere. Da dette området ble utredet i 2010 ble det forventet at et mindre hyppig tilsyn ville føre til en noe høyere feilrate. Observasjonene i 2018 tilsier at dette i liten grad har skjedd

Dagens feilsituasjon gjør dermed at man kan konkludere med at tilsynet i form og omfang gir tilstrekkelig gode resultater. Informasjon og oppfølging av leverandører og serviceaktører i sektoren, til tross for noe reduksjon i stedlig tilsyn, ser ut til å gi gode resultater.

^[1] <https://www.ssb.no/energi-og-industri/artikler-og-publikasjoner/ein-nedgang-i-salet-pa-6-prosent-i-desember-2018>

Fleksibilitet i virkemiddelbruk gir effektivt tilsyn

Dette punktet svarer på rapporteringskravet i tildelingsbrevet som omhandler «Hvilke samfunnsøkonomiske effekter som oppnås som følge av de mulighetene et nytt avgifts- og gebyrsystem gir tilsynsvirksomheten».

Endringene i finansieringsmodellen gir god fleksibilitet til å gjøre utplukk av hvem det skal føres tilsyn med, og hva slags type tilsyn som skal utføres. På de avgiftsfinansierte områdene benytter Justervesenet i større grad enn tidligere ressursene der risikoen ved feil måling er stor. Justervesenet erfarer at ved uanmeldte tilsyn avdekkes det andre typer feil enn det som avdekkes ved varslet tilsyn, og at en større variasjon i tilsynsmetodene gir bedre effekt.

Følgende områder er avgiftsfinansierte:

- Gjennomstrømningsmålere som benyttes for salg av drivstoff på bensinstasjoner
- Gjennomstrømningsmålere for salg av flytende gass (LPG)
- Vekter i dagligvarebutikker
- Vekter i post i butikk
- Taksametre i drosjer
- Fiskemottak
- Elektrisitetsmålere

At tilsyn på enkelte områder er finansiert gjennom avgift gjør at det er rom for å bruke andre virkemidler enn direkte stedlig tilsyn. Mer hensiktsmessig ressursbruk kan også gi en positiv effekt på feilsituasjonen.

Justervesenet erfarer at på områder hvor ressursbruken har gått ned, så er andelen måleredskap som ikke oppfyller kravene likevel relativt stabil. Dette betyr trolig at endret innhold i tilsynet med mer informasjon, opplæring og dialog med aktører, samt en fortsatt oppdagelsesrisiko ved feil på måleredskap trolig oppveier for mindre ressurser i det direkte tilsynet. I 2018 er arbeidet fra tidligere med bruk av informasjon, opplæring og dialog med aktører som virkemiddel til bedre etterlevelse videreført. Samtidig er det satt i gang utviklingsaktiviteter for å gi høyere effekt av tilsynet. Særlig på områdene tilsyn med veiing ved landing av fisk og vekter for veiing av lastebiler/kjøretøy er utviklingen stor.

Holdninger til etterlevelse

Har bestemt seg for å ikke etterleve

Vil ikke etterleve, men innretter seg hvis risiko for oppdagelse

Forsøker å etterleve, men lykkes ikke alltid

Villig til å gjøre det riktige

Myndigheters strategier for etterlevelse

Benytte lovgivningen maksimalt

Avskrekke ved oppdagelsesrisiko

Yte hjelp til etterlevelse

Gjøre det enkelt

Etterlevelsespyramiden: et bilde på hvordan aktørenes kompetanse og holdning til etterlevelse har betydning for virkemiddelbruk og tilsynsstrategi.

Mer rettet ressursbruk

Mer rettet ressursbruk som følge av at tilsyn utføres der risiko er høyest er delvis benyttet både i dagligvarebransjen, hos fiskemottak og ved tilsyn med gjennomstrømningsmålere (bensinstasjoner) også før 2018. IKT-løsningen som ble utviklet i 2018 vil tallfeste risiko per aktør, noe som gir oss muligheten til ytterligere rettet ressursbruk framover. I tillegg vil tilsyn også på andre områder kunne bruke risiko som parameter i planleggingen.

Som en del av avgifts- og gebyrordningen benyttes også avviksgebyr, det vil si at der det avdekkes feil, så ilegges et gebyr til brukeren. Gebyrets formål er at dette skal gi et insentiv for brukerne til å sørge for riktige målinger og at utstyret er riktig. Vi ser eksempler på at dette påvirker adferden til brukere, slik at de blir mer oppmerksomme på å sikre at måleredskap oppfyller kravene i regelverket.

Justervesenet på tilsyn
Nyttig veileder til deg som driver bensinstasjon

Justervesenet er nasjonal måleteknisk myndighet som fører lovpålagt tilsyn med målesystemer på blant annet bensinstasjoner.

Vi utfører tilsyn for at det skal være tiliit til målinger i Norge. Når det er tiliit til målingene som gjøres på din bensinstasjon, stoler kundene på at de får den mengden drivstoff de betaler for. I tillegg er det en økonomisk trygghet for deg som næringsdrivende at du kan stole på målingene som ligger til grunn for det økonomiske oppgjøret. Gjennom vårt tilsyn ønsker vi å hjelpe deg med og skape tiliit gjennom måleresultater som tilfredstiller nødvendige krav.

Hva kan du selv gjøre for å unngå feil i målinger?

Drivstoffpumper er generelt sett stabile og leverer nøyaktige måleresultater. Det er allikevel viktig at du er oppmerksom på at det kan oppstå feil som påvirker måleresultatet. Husk at det er ditt ansvar som eier/ansvarlig for drivstoffpumpene å se til at de til enhver tid er i orden. Det er derfor lurt å se etter bl.a. følgende:

- Ødelagte fyllepistoler
- Lekkasjer fra pumper
- Sitasje på bevegelige deler (reimer o.l.) inni pumpene

Dersom du ser slike eller andre feil, eller du mottar kundeklager som gir grunn til å tro at noe er feil, er det ditt ansvar å stenge de aktuelle pumpene og sørge for at servicefirma reparerer feilen før pumpene tas i bruk igjen.

Informasjon og dialog med bransjene er effektive tiltak. Til venstre vises en veileder som ble distribuert bensinstasjoner i 2018.

Laboratorievirksomheten

Målformulering i tildelingsbrevet for 2018:

Bidra til at målinger som utføres i næringslivet, forskningsinstitusjonene og forvaltningen er sporbare og tilstrekkelig nøyaktige.

Det etaten først og fremst skal oppnå på dette området er:

- at kalibreringstjenester og måleteknisk infrastruktur hos Justervesenet og de utpekte laboratoriene skal holde en så høy kvalitet som mulig, og ikke lavere enn minstekrav fastsatt av Justervesenet
- at kompetansen om måleteknikk skal holde et så høyt faglig kvalitetsnivå som mulig innenfor en rimelig ramme for ressursbruken på dette feltet
- at laboratoriefasilitetene og kompetansen skal utnyttes så effektivt som mulig
- at målinger gjort i industri, handel, forskning og forvaltning i Norge er i samsvar med internasjonale avtaler om måleenheter og har nasjonal og internasjonal aksept
- å opprettholde og videreutvikle måleenheter og formidle kalibreringstjenester

Kvalitetsmål og kvalitetsnivå for Justervesenet og de utpekte referanselaboratoriene, med begrunnelse i målelovens formål:

- hvilke faglige krav til kompetanse om måleteknikk legges til grunn
- hvilken videreutvikling av kompetansemiljøet innenfor måleteknikk har skjedd

Formålet med måleloven er å sikre en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt, og å bidra til en effektiv bruk av samfunnets ressurser. Justervesenet må derfor oppfylle krav som blir stilt til nasjonale laboratorier internasjonalt. Kravene er nedfelt i Meterkonvensjonens avtale om gjensidig aksept av nasjonale normaler og kalibreringstjenester i nasjonale laboratorier og utpekte referanseinstitutt. Kravene omfatter tre hovedelementer:

- Kvalitetssikring i samsvar med standarden NS-ISO/IEC 17025 eller tilsvarende
- Vellykket deltakelse i sammenlignende laboratorieprøvinger
- Publisering av beste måleevner i Meterkonvensjonens database.

De tre nevnte kravene er minstekrav som vil gjelde uansett hvilke kalibrerings- og måletjenester man tilbyr. Når disse internasjonale kravene er innfridd, vil også norske kunders og interessenters krav være oppfylt. Dette gjelder blant annet Norsk akkreditering sine krav til sporbare målinger hos laboratorier de akkrediterer, og krav sertifiseringsorgan stiller til bedrifter som vil bli sertifisert. Justervesenet utvikler sitt tjenestetilbud for å dekke de områdene det er vesentlig etterspørsel etter i Norge. Statistikken for kalibreringstjenestene, vist på side 26 og 27, er ett av flere viktige elementer i å vurdere samfunnsnytteten.

Sentrale forutsetninger for å oppfylle formålet er at laboratorievirksomheten har hensiktsmessige laboratorier, en utstyrspark av høy kvalitet og kompetente medarbeidere. Justervesenet har hatt et etterslep på investeringer i utstyr til både tilsyns- og laboratorievirksomheten. Store deler av utstyrsparken ble anskaffet i perioden 1995 – 2000 i forbindelse med etableringen på Kjeller, og har nådd sin forventede levetid. Gjennom økte investeringsrammer de siste par årene har vi kunnet begynne å snu denne utviklingen. Dette er viktig for å sikre gode måletjenester, og for forskningsaktiviteten.

Justervesenet har rapportert om status for kvalitetssikring til EURAMETs tekniske komite for kvalitet i 2018, og sendt inn tilsvarende rapporter fra de utpekte instituttene. Rapportene ble godkjent av komiteen. EURAMET (European Association of National Metrology Institutes) er en stiftelse av nasjonale måletekniske laboratorier i Europa.

Fra starten av juni 2018 og frem til utgangen av 2021 er avdelingsdirektør Hans Arne Frøystein fra Justervesenet leder av EURAMET. Organisasjonen står foran flere utfordringer framover, blant annet å forsøke å etablere et nytt forskningsprogram for metrologi for å etterfølge EMPIR etter 2020. En annen utfordring er å etablere såkalte europeiske metrologinettverk under EURAMET. Disse skal støtte sentrale bransjer og samfunnsområder med forskning, tjenester, kompetansespredning og råd i forbindelse med reguleringer.

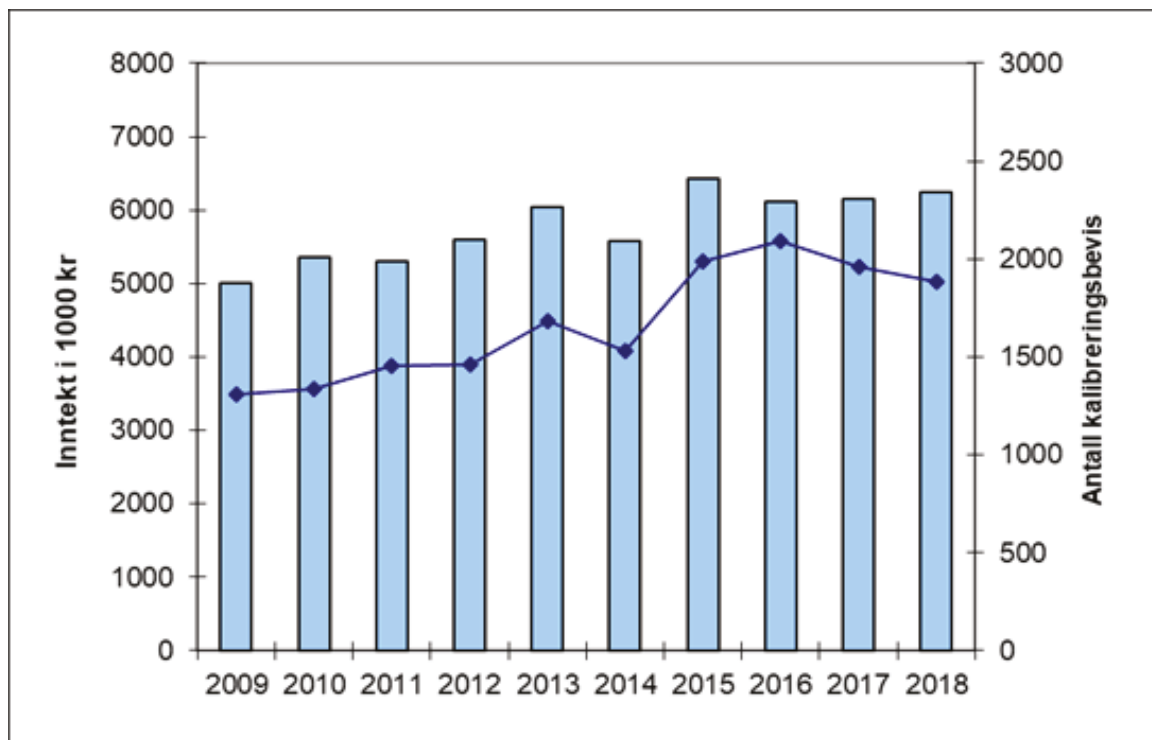
Justervesenet deltar jevnlig i sammenlignende målinger, hovedsakelig i regi av EURAMET eller Meterkonvensjonen. Staten har i 2018 blant annet mottatt foreløpig rapport etter en sammenligning av volumkalibrering, med gode resultater for Justervesenet. Vi har fortsatt mål om få akseptert flere måleevner i Meterkonvensjonens database. Dette gjelder også for de utpekte instituttene NILU og NIVA.

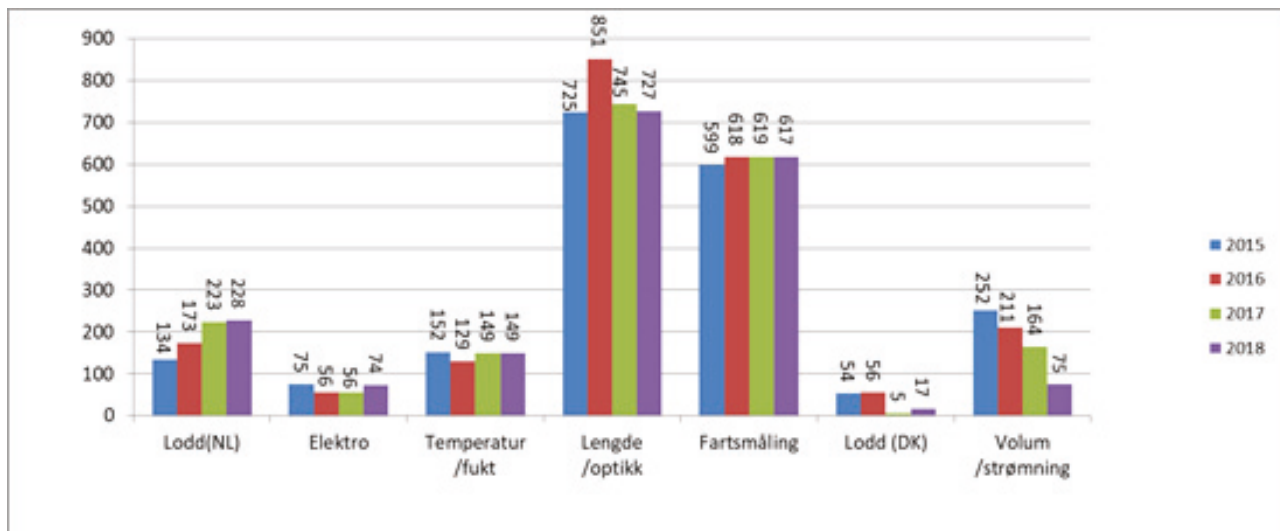
En viktig milepæl for Meterkonvensjonen i 2018 var den 26. generalkonferansen for mål og vekt som ble arrangert i november 2018. Denne konferansen vedtok en endring av SI-systemet som trer i kraft 20. mai 2019. Fra da av vil alle de syv grunnenehetene i SI være basert på naturkonstanter, noe som gir et system som er stabilt og samtidig stimulerer til videreutvikling av metoder i framtiden. Generalkonferansen var omfattet av stor medieinteresse, både i Norge og internasjonalt. Justervesenet arrangerte i forbindelse med endringen av SI-systemet en informasjonsdag 24. mai 2018, og planlegger et nytt arrangement den 20. mai 2019, på det som også er verdens metrologidag.

Justervesenets rolle som nasjonalt måleteknisk institutt innebærer at vi skal kunne levere både kalibrerings- og måletjenester, i tillegg til å utvikle og spre kompetanse innen måleteknikk. For å holde et høyt nivå på tjenestene, utvikle nasjonale normaler for måleenheter og å spre kunnskap om måling, er vi avhengige av høy kompetanse blant våre tilsatte. Av samme grunner utøver vi forskning og utvikling, både i regi av de europeiske programmene EMRP/EMPIR, i samarbeid med U&H-sektoren og andre institutt i Norge. Laboratoriet har varierte oppgaver, og har behov for både ingeniører og målefysikere med doktorgrader. På grunn av økt fokus på forskningsvirksomheten ved laboratoriet, har vi gjennom nyansettelsene de seneste årene ansatt noen flere med doktorgradsbakgrunn. Vi har videre hatt to pågående doktorgradsprosjekter det siste året, hvor ett av disse ble ferdigstilt i mars 2018. Forskingen er den viktigste kompetansehevende aktiviteten i organisasjonen og en fin samarbeidsarena med nasjonale og internasjonale miljøer.

Omfanget av kalibrerings- og måletjenester, herunder tjenester som teknisk kontrollorgan

Figuren viser utvikling i antall kalibreringsbevis (linje) og inntekter fra kalibreringstjenester (søylor) de siste ti årene.

Figuren viser omfanget av kalibreringstjenester i Justervesenet de siste fire årene.

Det økonomiske omfanget av kalibreringstjenestene var på 6,249 mill. kroner i 2018, jamført med 6,159 mill. kroner i 2017, en økning på om lag 1,5 %. Tallet på kalibreringsbevis var 1887 i 2018, jamført med 1961 i 2017, en nedgang på knapt 4 %. Gjennomsnittlig inntekt per kalibreringsbevis var 3312 kroner, men som tidligere år er det svært stor variasjon i inntekt fra oppdrag til oppdrag. Vi ser et stabilt omfang innenfor de fleste områder, bortsett fra området «volum/strømning», dette skyldes færre oppdrag av vannmålerkalibreringer.

Oversikt over TKO aktiviteter i 2018

Tabellen under viser omfang av TKO oppdrag for MID og NAWID-direktivene modul B og G

	Nye søknader i 2016	Behandlede søknader i 2016	Nye søknader i 2017	Behandlede søknader i 2017	Nye søknader i 2018	Behandlede søknader i 2018
MID modul B	0	4	3	3	7	3
MID modul G	8	6	24	5	20	22
NAWID	1	0	1	1	0	0
Andre	1	1	4	0	3	3
SUM	10	11	32	9	30	28

Linjen «Andre» er en godkjenning av en komponent med software som ikke er et MID eller NAWID-sertifikat, men godkjenningen kan benyttes som dokumentasjon/underlag i MID og NAWID-sertifikater.

Tabellen viser omfang av TKO-opdrag for MID og NAWID-direktivene modul F:

	Sertifisert 2016	Sertifisert 2017	Sertifisert 2018
MID modul F	204	226	273
NAWID modul F	1 416	928	579
SUM modul F	1 620	1 154	852

Spesielle hendelser og aktiviteter 2018

I desember 2018 hadde Justervesenet revisjonsbesøk fra Norsk Akkreditering. Norsk Akkreditering anbefalte videreføring av akkrediteringen under forutsetning av at de avvik som ble funnet (elleve stk.) under revisjonsbesøket ble lukket innen fristen.

I november 2018 ble TKO-virksomheten i Justervesenet organisert i en egen sertifiseringsgruppe, med tre medarbeidere og en gruppeleder, i avdeling Nasjonalt laboratorium.

Justervesenet har i løpet av 2018 mottatt omtrent samme antall modul B-G TKO-søknader som i 2017. Disse har i hovedsak vært oppdrag rettet mot oljeselskaper som har oppdatert sine tankanlegg i Norge.

Antall modul F-opdrag har sunket sammenlignet med 2017. Vi antar det skyldes at enda flere produsenter i større grad har brukt muligheten som modul D gir, dvs. der produsenten selv kan utføre førstegangsverifikasjon.

Hvilke nye kalibreringstilbud som er vurdert og eventuelt etablert, og hvilket samarbeid det er med andre norske aktører på dette feltet

I 2018 er det ikke gjort vesentlige endringer i Justervesenets kalibreringstilbud.

I 2018 har Justervesenet startet arbeidet med en ny strategi for tjenester. Denne er planlagt ferdigstilt i første halvår av 2019.

Omfanget av kompetanseoppbygging og - overføring gjennom FoU-virksomhet, kursvirksomhet, rådgivning og øvrig kontakt med næringsliv, offentlige myndigheter og internasjonale fagmiljøer

Laboratoriet har fortsatt et stigende engasjement i forskningsprosjekter og rådgivningsoppdrag.

Her er en oversikt over Justervesenets engasjement i EMPIR-prosjekter i 2018:

«EMPRESS» om industriell temperaturmåling. Elkem Solar i Kristiansand er også norsk deltaker i tillegg til Justervesenet. (Mai 2015 til mai 2018).

«ACQPro» om spredning av resultater og anvendelser fra «Q-wave»-prosjektet som utviklet nye metoder for spenningsmåling. (Mai 2015 til mai 2018).

«QuADC» om nye metoder for måling av elektrisk vekselspanning og bølgeformer. (Juni 2016 til juni 2019).

«TracePQM» om måling av elektrisk effekt og strømkvalitet. (Juni 2016 til juni 2019).

EMPIR-prosjektet «LNGIII» om måling av flytende naturgass. Dette er en videreføring av to tidligere EMRP-prosjekter på det samme fagområdet. (September 2017 til september 2020).

«MetroHyVe» om måling av hydrogen som drivstoff i kjøretøy. IFE og SINTEF deltar i tillegg til Justervesenet. (Juni 2017 til juni 2020).

«ADVENT» om måling av energisparing i framtidig elektronikk. (September 2017 til september 2020).

«EMPRESS II» om industriell temperaturmåling. Dette er en fortsettelse av «EMPRESS». Elkem Solar i Kristiansand deltar også sammen med Justervesenet. (Mai 2018 til mai 2021).

«MeterEMI» om undersøkelser av elektriske energimåleres følsomhet for elektromagnetiske forstyrrelser. (Mai 2018 til mai 2021).

«RhoLiQ» om utvikling av kapasitet for måling av tetthet av væsker. (Mai 2018 til mai 2021).

«DIG-AC» om videreutvikling av metoder for måling av elektrisk vekselspanning og strøm. (Juni 2018 til juni 2021).

I tillegg til Justervesenets engasjement i EMPIR, deltar også NILU i 2 prosjekter knyttet til luftforskning. Begge løper fra juni 2017 til juni 2020.

Hovedfokus for fjorårets utlysninger i EMPIR:

- utvikling av SI-systemet
- utvikling av måleteknikk for anvendelse innen helse
- utvikling av metrologinettverk i Europa
- måleteknisk forskning for standardisering
- oppbygging av metrologikapasitet i nye medlemsland

Justervesenet deltok i åtte prosjektsøknader og holdt de utpekte instituttene og andre interessenter tett orientert. Ingen av de utpekte instituttene deltok i søknadsrunden. Resultatet ble at to av søknadene Justervesenet deltok i ble godkjent. Det ene prosjektet har et betydelig norsk omfang med Justervesenet som koordinator, og er det første norskkoordinerte prosjektet i EMRP- eller EMPIR. Tre andre norske institutter er deltakere i dette prosjektet: SINTEF, IFE og USN. Det skal utvikles nye detektorer for måling av optisk effekt. Det andre godkjente prosjektet som Justervesenet deltar i, omhandler utvikling av bedre metoder for temperaturmålinger. De nye prosjektene starter i mai 2019 og varer i tre år.

I 2018 har Justervesenet arbeidet videre i prosjektet «Cosectime» i samarbeid med VTT/MIKES, Justervesenets søsterorganisasjon i Finland. Prosjektet er finansiert av Statnett og omhandler sporbar og sikker tidsmåling i kraftsektoren. Justervesenet arbeider med å utvikle nettverket med interessenter og samarbeidspartnere på dette området. I første kvartal 2018 har vi blant annet hatt møter og workshoper med NKOM, NVE, Kartverket og Statnett.

I 2018 ble det igjen gjennomført en omfattende sammenligningsmåling for akkrediterte laboratorier som kalibrerer utstyr benyttet i periodisk kjøretøykontroll. Resultatene viser at disse laboratoriene nå har hevet sitt kompetansenivå betydelig og i hovedsak tilfredsstillende kravene som Vegdirektoratet stiller.

The dual-mode detector – towards a self-calibrating primary standard for optical power measurement

Marit Ulset Nordsveen

Justervesenet

Department of Physics,
University of Oslo

9 March 2018

En av Justervesenets ansatte, Marit Ulset Nordsveen, har i mars 2018 forsvart sin doktorgrad i fysikk. Prosjektet var samfinansiert av UniK og Justervesenet og bestod i å utvikle en bimodal detektor for måling av optisk effekt. Detektoren kombinerer to ulike måleprinsipper – termisk deteksjon og fotoelektrisk deteksjon, og drar nytte av fordeler fra begge metodene i én og samme detektor. Den fotoelektriske målemetoden benyttes til å gjøre raske og nøyaktige målinger, men har interne tap som endres under ulike forhold. Disse tapene må bestemmes før man kan gjøre presise målinger. Ved å bruke den

termiske målemetoden som referanse får man bestemt disse tapene uten bruk av en ekstern referanse, som betyr at detektoren er selv-kalibrerende. Detektoren kan dermed kalibreres der den er, i stedet for å bli sendt til et kalibreringsinstitutt. Arbeidet videreføres i EMPIR-prosjektet chipS-CALE som starter sommeren 2019.

En annen av Justervesenets ansatte, Bjørnar Karlsen, gjennomfører et doktorgradsprosjekt innenfor Forskningsrådets program for offentlig PhD. Han gjennomfører et prosjekt som er knyttet til måling av elektrisk vekselspenning med supralederlektronikk. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge og ventes ferdigstilt i 2019.

Justervesenets Harald Hauglin har i 2018 forelest PhD-/mastergradsemnet «Atomklokker, satellitnavigasjonssystemer og synkronisering», UNIK 9430/4430, ved Universitetet i Oslo, Institutt for Teknologisystemer, (tidligere UniK, Universitetssenteret på Kjeller).

Kurs og seminarer arrangert av Justervesenet:

Helge Karlsson og Henning Kolbjørnsen: Kurs «Beregning av måleusikkerhet» 20-21. mars 2018 hos JV, 14 deltagere.

Tim Dunker og Harald Hauglin: Heldagsseminar «Referanserammer i rom og tid», om mulig samarbeid mellom Justervesenet og Kartverket innen geodesi. 22. mars 2018 ved Justervesenet. 11 deltakere.

EURAMET Training Course on Long Gauge Blocks and Measuring Tapes and Rulers. Montenegrin Bureau of Metrology (MBM), Podgorica, Montenegro, 11. – 14. september 2018. 16 deltakere fra Montenegro, Albania, Serbia, Bosnia, Sverige. Forelesere: Tanfer Yandanyan (TUBITAK-UME, Tyrkia), **Helge Karlsson** (JV, Norge) og Rudolph Thalmann (METAS, Sveits).

Henning Kolbjørnsen: Bedriftsinternt kurs i beregning av måleusikkerhet, hos Norner AS, 3. oktober 2018, 11. deltagere.

Bedriftsseminar for Applica DnV Testcenter, 25. oktober. Flere fagpersoner på NL bidro.

Harald Hauglin og Tim Dunker i samarbeid med Statnett: "*COSECTIME Workshop II – om sikker tid i kraftsystemet*". Oslo, 21. november. 45 deltakere fra bl.a. norske tilsynsmyndigheter (NVE, NKOM, NSM), kraftprodusenter, distribusjonsselskaper, nordiske kraftselskaper og internasjonale utstyrsleverandører.

Her er en oversikt over publikasjoner, konferansebidrag og foredrag fra 2018:

E. Borreguero, **C. K. Tang**, **J. Gran**, A. Pons, J. Campos: "*Preliminary results of feasibility of self-calibration of pn photodiodes at room temperature using temperature sensors*", Opt. Pura Apl **51** (2) 50013:1-8 (2018).

http://www.sedoptica.es/Menu_Volumenes/Pdfs/OPA_51_2_50013.pdf

Å. A. Falnes Olsen, H. Mathisen, S. Simonsen: "*An investigation into a calibration scheme for a light pipe based temperature probe*" **Vol 29**, 11, 2018 Meas. Sci. Technol.

<https://doi.org/10.1088/1361-6501/aade6f>

T. Sørheim Stokkan, H. Haug, **C. K. Tang**, E. Stensrud Marstein and **J. Gran**: "*Enhanced surface passivation of predictable quantum efficient detectors by silicon nitride and silicon oxynitride/silicon nitride stack*", Journal of Applied Physics **124**, 214502 (2018).

<https://doi.org/10.1063/1.5054696>

C. K. Tang, **M. U. Nordsveen**, **J. Gran**: "*Current-voltage characterization and 3D device modelling of p-type induced junction photodiode; surface recombination velocity and bulk lifetime*", 2018 International Conference on Numerical Simulation of Optoelectronic Devices (NUSOD), Hong Kong (2018), pp. 1-2.

Malmbekk, H.; Shelly, C. D.; Williams, J. M. "*Calibrating a Voltmeter with a PJVS Using a DAC as a Real-Time Calibrated Transfer Standard*". In: 2018 Conference on Precision Electromagnetic Measurements (CPEM 2018). IEEE, 2018. p. 1-2.

Bardalen, E., **Karlsen, B., Malmbekk, H.**, Akram, M. N., Ohlckers, P. (2018). «*Reliability study of fiber-coupled photodiode module for operation at 4 K*». Microelectronics Reliability, **81**, 362-367.

Bardalen, E., **Karlsen, B., Malmbekk, H.**, Akram, M. N., & Ohlckers, P. (2018). «*Evaluation of InGaAs/InP photodiode for high-speed operation at 4 K*». International Journal of Metrology and Quality Engineering, **9**, 13.

Wright, P. S., Rietveld, G., Leferink, F., Van den Brom, H. E., Alonso, F. R. I., Braun, J. P., **Ellingsberg, K.**, Pous, M. and Svoboda, M. (2018, July). «*Evaluation of EMI Effects on Static Electricity Meters*». In 2018 Conference on Precision Electromagnetic Measurements (CPEM 2018) (pp. 1-2). IEEE.

V Nováková Zachovalová , S Mašláň , A Yovcheva , J Diaz de Aguilar , D Ilić , J Lončarević , B Trinchera , **K Ellingsberg** , P Aristo8 , A Pokatilov , O Power , B Voljč , V Tarasso , K Gülnihar , and M Garcocz (2018, August). «*Introduction and progress in the EMPIR project TracePQM: Traceability Routes for Electric Power Quality Measurements*». In Journal of Physics: Conference Series **Vol. 1065**, No. 5, p. 052016. IOP Publishing.

H. Kolbjørnsen: «*Resultater og erfaringer fra sammenligningsmålinger for kalibrering av PKK utstyr*», SMQ Conference, 28. februar 2018, Gøteborg. Foredrag.

J. Gran, M. U. Nordsveen, T. S. Stokkan, C. K. Tang: «*Roadmap to improved and simplified optical power standards based on silicon photodiodes*», Norwegian Electro-Optics, Henningsvær, 2. – 4. Mai, 2018. Foredrag.

C. K. Tang, M. U. Nordsveen, J. Gran: «*Modelling of an induced-junction photodiodes through internal quantum deficiency using 3D device simulation and current-voltage measurements*», Norwegian Electro-Optics, Henningsvær, 2. – 4. Mai, 2018. Poster.

M. U. Nordsveen, C. K. Tang, J. Gran: «*The dual-mode detector – combining two measurement principles for optical power measurement in one device*», Norwegian Electro-Optics, Henningsvær, 2. – 4. Mai, 2018. Poster.

H.A. Frøystein: «*Research to underpin a framework for globally trusted measurements*», METROFOOD-RI event, Roma, Italia, 4 oktober 2018. Foredrag.

T. Dunker: «*The present and future of the International System of Units*», Institutt for fysikk, NTNU, Kollokvium, 26. oktober, 2018. Foredrag.

H.A. Frøystein: «*Capacity-building actions on a national and European level – EMPIR programme*», INDTECH 2018, Wien, Østerrike, 31. oktober 2018 . Foredrag.

H. Hauglin: «*Sikker tid og takt i IKT-verdikjeder*», NSM Sikkerhetskonferanse 2018, Oslo, 21. mars 2018. Foredrag.

<https://www.youtube.com/watch?v=fq7F9vZds6I&t=10s>

<https://nsm.stat.no/sikkerhetskonferansen/sikkerhetskonferansen2018/foredragsholdere2018/harald-hauglin/>

H. Hauglin: *“Autonomous atomic timing – from chip-scale to national scale”*, Autonomy Day 2018, OsloMET, 3. mai 2018. Poster.

H. Hauglin, R. Hughes, A. Gård, J-E. Holmen, H. Skjolden and H. Karlsson: *“GNSS for taximeter verification and length calibration of road segments”*, European Navigation Conference 2018, Gøteborg, 16. mai 2018. Foredrag.

H. Hauglin: *«Sikker tid og takt i kraftsektoren»*, Energiberedskap 2018 (arrangert av NVE), Hamar, 22. mai 2018. Foredrag.

H. Hauglin, T. Dunker, A. Wallin, O. Tunland, N. S Hurzuk and R S J Løken: *“COSECTIME – Coordinated secure timing for digital power transmission systems”*, International Timing and Sync Forum, Bucu-resti, 8. November 2018. Foredrag.

Utnyttelsesgraden av laboratoriene og kompetansen

Status for utnyttelsesgraden av laboratoriene i bygget til Justervesenet på Kjeller er uendret i 2018. Alle laboratoriene er tatt i bruk, bortsett fra to som benyttes som lager. Dette er samme status som forrige år, og betyr at vi har bra fleksibilitet med hensyn på laboratorieareal.

Når det gjelder utnyttelsesgrad av kompetanse har ikke Justervesenet utviklet konkrete måltall. Det arbeides på flere hold for å tilpasse kompetansen og arbeidsmåter i laborativirksomheten. I forbindelse med en sterkere satsning på forskning og utvikling har vi gjennom de siste årene tilegnet oss flere medarbeidere med forskerutdanning, både gjennom ansettelse i ledige stillinger og gjennom etablering av flere doktorgradsprosjekter for våre ansatte. Personellet innenfor laborativirksomheten er spredt utover et relativt stort spenn av ulike fagområder. For å bøte på denne sårbarheten har vi derfor prioritert å kvalifisere flere medarbeidere til å kunne håndtere måleoppdrag på flere fagområder. Dette gir også mer varierte oppgaver for flere av medarbeiderne. Vi vil fortsette arbeidet med forbedret styring av prosjekter, samt effektivisering og automatisering av arbeidsprosessene der det lar seg gjøre.

Når man ser utnyttelsesgraden for laboratorier og kompetanse samlet, ser vi at laboratoriene representerer en ressurs som kunne ha blitt utnyttet enda bedre. Det forutsetter at nye prosjekter etableres og/eller nye tjenestetilbud utvikles.

Etablere samarbeid med referanselaboratorier som tar ansvar for sporbarhet på områder som Justervesenet ikke dekker selv

Justervesenet samarbeider med de utpekte referanseinstituttene Statens Strålevern, Norsk institutt for luftforskning og Norsk institutt for vannforskning. Samarbeidet er regulert gjennom egne avtaler, og omfatter også krav til kvalitetssikring i Meterkonvensjonens MRA-avtale. Justervesenet dekker også medlemskapet i EURAMET på vegne av de utpekte instituttene og det norske kontantbidraget i EMPIR, på samme måten som for EMRP. I Meterkonvensjonen fortsetter arbeidet med å modifisere krav til utpekte institutter, og Justervesenet vil holde tett kontakt med de utpekte instituttene i Norge.

Økonomiske rammer for 2018

Nedenfor presenteres informasjon om Justervesenets ressursrammer og ressursbruk for 2018, herunder kommentarer til nøkkeltallene fra del II. Flere kommentarer kan også leses under ledelseskomentaren i del VI, årsregnskapet.

Tildelinger

Justervesenets samlede utgiftstildeling på egne kapitler for 2018 utgjorde kroner 138 516 000, jf. bevilgningsrapportering og note A. Bevilgningsregnskapet og note B for utgifter viser en mindreutgift på kroner 1 839 244 på post 01 og 21. Som tabell i del II viser så ble utnyttelsesgraden av bevilgningen (inkl. merinntekter) på 97,1 %.

Justervesenet hadde tildeling til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold på post 45 på kroner 11 045 000. Her ble 8 581 911 brukt til investeringer og derav en overførbar bevilgning til neste år på kroner 2 463 089 jf. note B. Justervesenet hadde også en belastningsfullmakt fra DIFI på kapittel og post 054025 på kroner 2 350 000 som ble benyttet til IKT-investeringer.

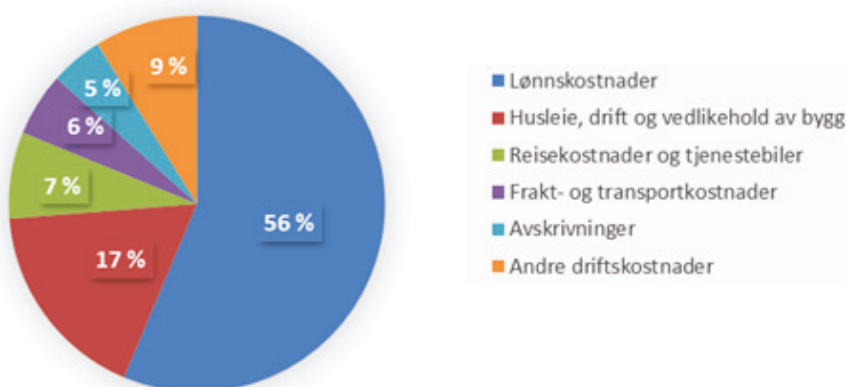
Inntektskravet for 2018 etter revidert budsjett var på kroner 96 600 000. Totalt sett ga inntektene en merinntekt på kroner 2 017 717, som kan overføres til neste år jf. beregninger i note B.

Driftskostnader

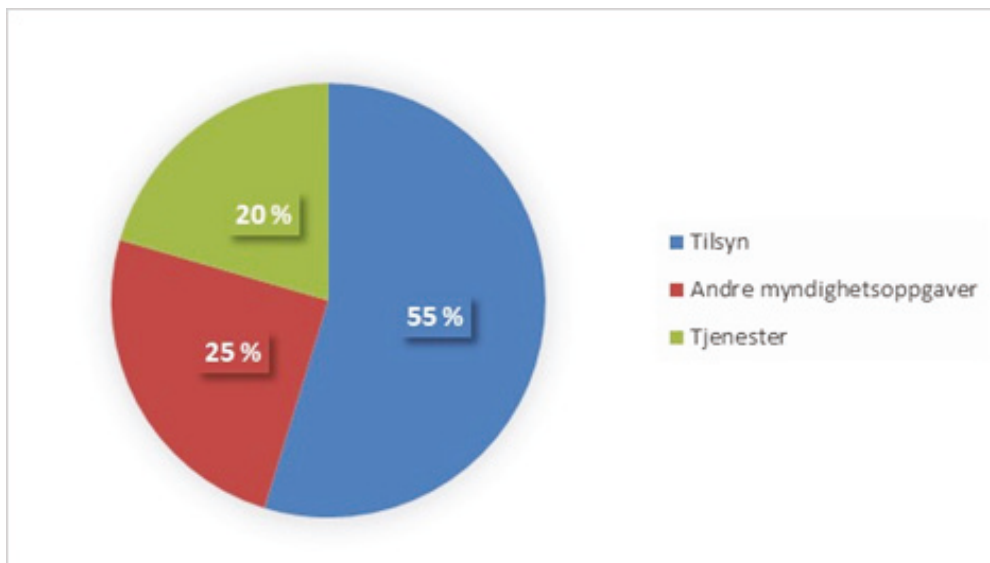
Driftskostnadene rapportert i resultatregnskapet var kroner 130 786 777. Driftskostnadene hadde en nedgang på 1 % sammenlignet med 2017. Størsteparten av reduksjonen skyldes reduserte leie-, leasing- og avskrivningskostnader. Figurene under viser sammensetning av driftskostnadene for 2018 på artsnivå. Lønn og sosiale utgifter utgjorde 56 % av driftsutgiftene, og utgjør en 3,7% økning fra 2017. Utgifter til husleie, drift og vedlikehold av bygg utgjør 17 % av de totale driftskostnadene.

Når det gjelder driftskostnader fordelt på virksomhetsområdet, figur 2, står tilsyn for den største andelen av kostnadene. For andre myndighetsoppgaver er ressursbruken knyttet til vedlikehold og opprettholdelse av normaler, deltakelse i internasjonale prosjekter (delfinansierte), nasjonalt og internasjonalt samarbeid, publikasjoner og foredrag. Salg av tjenester omfatter kalibrerings-, TKO- og andre oppdrag. De totale kostnadene (inkl. administrasjon og felleskostnader) er hovedsakelig fordelt basert på timeforbruk som kan direkte henføres til de forskjellige oppgavene.

Figur 1: Driftskostnader fordelt på art

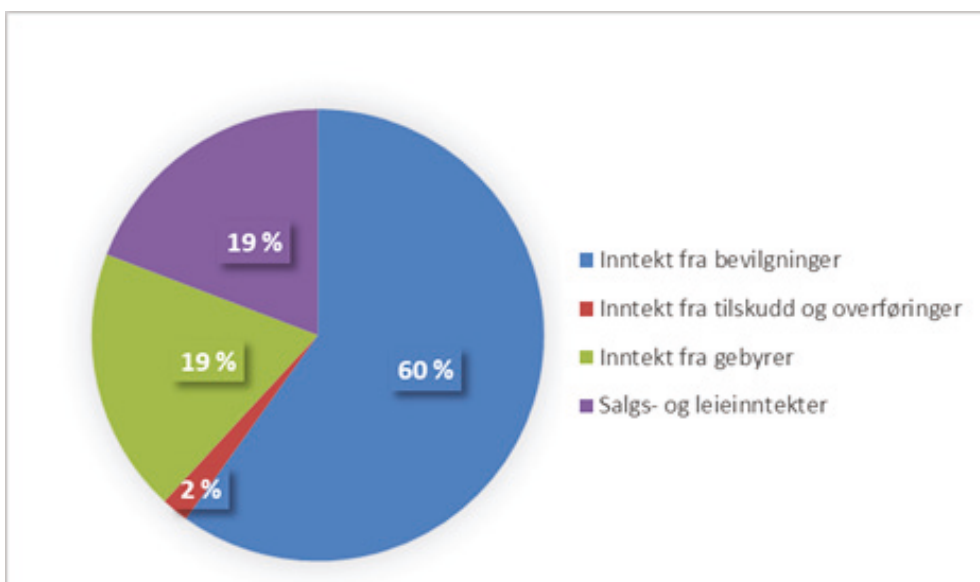
Figur 2: Driftskostnader fordelt på virksomhetsområdet

Driftsinntekter

Driftsinntekter rapportert i resultatregnskapet var kroner 130 786 777. Figur nedenfor viser fordelingen av driftsinntektene.

Figur 3: Driftsinntekter

IV. Styring og kontroll av virksomheten

En overordnet vurdering av styring og kontroll

Justervesenet ferdigstilte gjeldende strategi i 2017. Den er operasjonalisert i en utviklingsplan som oppdateres årlig. Implementering av utviklingsplanen følges opp kvartalsvis av etatens ledergruppe. Dette sikrer fremdriften av de ulike tiltakene i planen.

Justervesenets kvalitetssystem omfatter både administrative rutiner som gjelder hver og en medarbeider og rutiner innenfor de administrative fagområdene som økonomi, personal, IKT osv. Kvalitetssystemet dekker også Justervesenets spesifikke fagområder, slik som utredning, sporbarhet, kalibrering, tilsyn- og kontrollaktivitet osv. Justervesenet gjennomfører planmessige internrevisjoner og revisjon med innleide fagspesialister på utvalgte områder. Revisjonsaktiviteten bidrar til at systemet holdes oppdatert og følges. Hovedinntrykket fra ledelsens gjennomgang viser at kvalitetssystemet etterleves.

Etaten har lagt ned et betydelig arbeid på kvalitetsheving av TKO-virksomheten, og ble akkreditert for denne i første halvdel av 2017. Akkrediteringen videreføres etter oppfølgingsbesøk av Norsk akkreditering i desember 2018.

I 2018 ble det utviklet og satt i drift et nytt IKT-system for bedre integrasjon mellom systemer, bedre muligheter for digitalt samarbeid med brukere og kunder, samt mer effektiv analyse, planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten. Sluttresultatet må ses på som meget vellykket. Det er utviklet mye funksjonalitet på kort tid, og til en relativt lav kostnad.

Måloppnåelse blir gjennomgått med en risikovurdering etter første kvartal og deretter andre tertial. Dersom det oppstår vesentlige endringer eller hendelse, blir risiko vurdert langt oftere. Hele ledergruppen er involvert i arbeidet med vurdering av risiko og risikoreducerende tiltak. Økonomirapporter utarbeides og følges opp mot periodisert budsjett i ledergruppen hver måned. Kombinasjonen av risikovurderinger og tett økonomisk oppfølging gjør oss i stand til raskt å kunne iverksette tiltak og varsle Nærings- og fiskeridepartementet ved behov.

Stillinger, rekruttering og likestilling

Ved årsslutt var det totalt 104 ansatte, med 101 i faste stillinger og tre midlertidig ansatte. To av de fast ansatte arbeider deltid. En ansatt hadde midlertidig reduksjon i stillingen pga. omsorg for barn.

Ved årsslutt hadde tre av de fast ansatte permisjon.

Ni av de fast ansatte er over 62 år.

Ved utgangen av året var kvinneandelen 26 %.

Ledergruppa i Justervesenet har bestått av to kvinner og fire menn, inklusive direktør.

Vedlegg «Tilstandsrapportering – kjønn» viser flere detaljer for 2017 og 2018.

Det er tolv fast ansatte med innvandrerbakgrunn i Justervesenet.

HMS, arbeidsmiljø, oppfølging av sykefravær og IA-avtalen

Justervesenet har hatt avtale om Inkluderende Arbeidsliv siden 2008. IA-tiltak er inkludert i det ordinære HMS-arbeidet, og det har vært gjennomført planlagte tiltak innen helse, miljø og sikkerhet i løpet av 2018. Det gjelder blant annet brannøvelser, vernerunder og helsekontroller.

Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen i 2016 har vært fulgt opp videre av ledelsen og AMU også i 2018. Ny medarbeiderundersøkelse vil bli foretatt i løpet av 2019.

Gjennomsnittlig sykefravær for alle ansatte i 2018 var 3,8 % mens det i 2017 var på 4,8 %. Dette er gledelig, og vi er stolte over å ha nådd måloppnåelsen for nærvær som er satt til 96 %. Dette kan dels forklares med gode rutiner for sykefraværsoppfølging, og at det i 2018 var færre langtidssykemeldte. Justervesenet går aktivt inn for å tilrettelegge for at langtidssykemeldte kan komme tilbake til jobb hvis mulig, samtidig som det jobbes aktivt med sykefraværsoppfølging generelt.

Systemer og rutiner for å motvirke arbeidslivskriminalitet

Justervesenets kvalitetssystem inkluderer rutiner for oppfølging av kontrakter. Disse gjennomgås årlig for å sikre at innholdet er i henhold til interne og eksterne krav, og utgjør sammen med andre kravdokumenter grunnlaget for årlig internrevisjon.

I anskaffelser hvor det stilles spesielle kontraktsvilkår, f.eks. til lønns- og arbeidsforhold, har innkjøpsansvarlig et ansvar for at bestemmelsene i kontrakten blir overholdt og fulgt opp. For anskaffelser over 1,3 millioner eks. mva., og for anskaffelser på områder med allmengjorte tariffavtaler, skal det dokumenteres at den valgte leverandøren oppfyller kravene. Dokumentasjonsgjennomgang foretas ved kontraktsstart og ved skifte av personale. Det skal også gjøres en risikovurdering en gang pr. år, basert på type tjeneste, størrelse på kontrakten, kjennskap til leverandøren m.m., og eventuelt innhentes ny dokumentasjon. Dokumentasjonen skal journalføres.

Gjennomgang av aktuelle kontrakter i 2018 har ikke avdekket noen avvik fra kontraktsbestemmelser eller tariffavtaler. På forespørsel har leverandører lagt fram egenerklæringsskjemaer, arbeidskontrakter og lønns slipper. HMS-kort er kontrollert og funnet i orden i de tilfellene det er aktuelt. Ved inngåelse av nye kontrakter har leverandør levert egenerklæringsskjema om lønns- og arbeidsforhold.

Bruk av lærlinger og inkluderingsdugnaden i staten

Justervesenet har ved årsslutt ingen lærlinger.

I 2018 har en stor andel av etatens IKT-ressurser vært bundet opp i forbindelse med innføring av nytt datasystem. På bakgrunn av dette har vi i samarbeid med NAV tatt inn en IKT-praktikant med fagbrev i IKT-servicefag i et arbeidstreningssopplegg. Arbeidstreeningen begynte i mars 2018, og vil fortsette ut februar 2019.

Fra 1. juli 2018 gjelder inkluderingsdugnaden i staten. Justervesenet har ikke hatt noen stillingsutlysninger i denne perioden.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Grunnet store endringer i porteføljen av fagsystemer har vi i 2018 arbeidet med å etablere den nødvendige grunnsikringen et nytt IKT-system krever. Arbeidet fortsetter inn i 2019.

Også Justervesenet mottar mye spam, og til tider målrettede kampanjer med virus og phishing-e-poster som er vanskeligere å oppdage. God varsling til brukere og gode holdninger er viktig. Justervesenet videreførte Nasjonal sikkerhetsmånedens kurstilbud fra 2017, og gjennomførte en utvidet opplæringspakke for alle medarbeidere et godt stykke inn i 2018. Dette ble gjort som en ekstra innsats for å heve kunnskap om IKT-sikkerhet og skape gode holdninger. Vi merker en økt aktsomhet rundt e-post og nettsider i etterkant. I 2018 har vi ikke hatt noen større IKT-hendelser.

Table top-øvelse

Etatens ledergruppe gjennomføre i 2018 en table top-øvelse med fokus på varsling, sikring av bygg og angrep på digital infrastruktur. Øvelsen resulterte i et arbeid med å oppdatere etatens beredskapsplan og varslingsrutiner.

Digitalisering og IKT

Digitaliseringsarbeidet har i 2018 vært prioritert gjennom utviklingen av det nye IKT-systemet. Justervesenets nye saksbehandlersystem Metric ble utviklet i et såkalt smidig utviklingsløp, der man tar inn endringer i spesifikasjonen underveis.

Gjennom tett samarbeid mellom leverandøren og Justervesenet har etaten fått en løsning som innebærer at medarbeiderne kan jobbe på tvers av avdelinger og gjennomføre det faglige arbeidet i et system tett integrert med arkiv og regnskap. Systemet har erstattet flere særsystemer og innebærer at Justervesenet har ett felles fagsystem for fremtiden. Justervesenet har fått mye igjen for investeringen. Sluttsummen er lavere enn de estimatene man først hadde for et saksbehandlersystem.

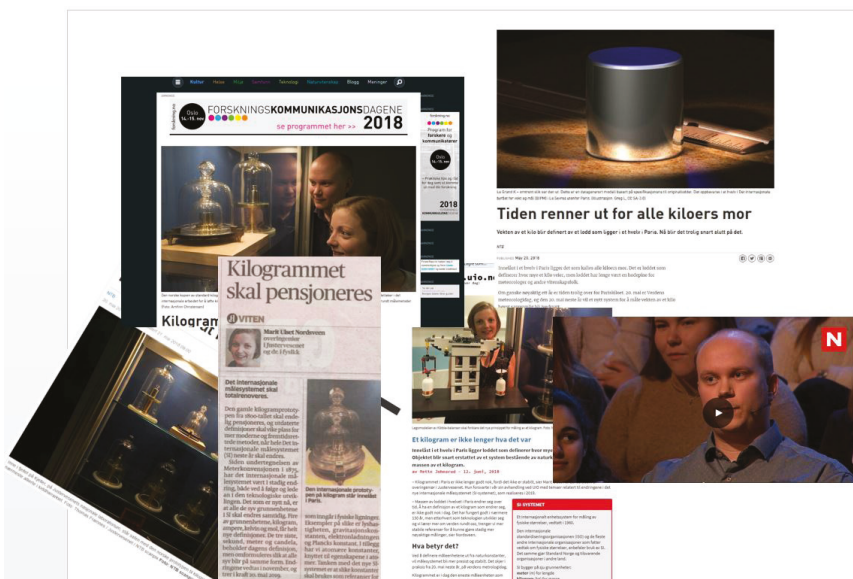
DIFIs medfinansierungsordning forutsatte at minimum 50 % av prosjektkostnaden skulle dekkes av Justervesenet, og at det skulle utarbeides en gevinstrealiseringsplan i forkant av tildelingen. Tildelt sum til prosjektet var lavere enn opprinnelig estimert, men gjennom harde prioriteringer og økt egeninnsats har Justervesenet likevel fått tilnærmet den funksjonaliteten man ønsket. Gevinstrealisering vil foregå på både kort og lengre sikt. Løsningens lange livsløp vil være med på å sikre dette.

Samarbeidet med DIFI var en viktig suksessfaktor i IKT-prosjektet. Justervesenet har mottatt mange gode råd under forberedelse og gjennomføring. Dette gjorde det mulig å prøve nye metoder innen systemanskaffelse og utvikling. Muligheten til å kunne konsultere DIFI underveis i prosjektet har vært svært nyttig.

Gjennom arbeidet med nye metoder har Justervesenet opparbeidet seg erfaring og kunnskap andre offentlige virksomheter kan dra nytte av. I DIFIs regi har prosjektleder fra Justervesenet holdt innlegg på Digitaliseringsdagene i 2018, samt hatt innlegg på kurs om Innovativ anskaffelse og tilhørende emner. Justervesenet har også fungert som samtalepartner for andre etater som vil vite mer om Innovativ anskaffelse.

Justervesenet i media

I 2018 har Justervesenet vært mer synlige i media enn tidligere, og noe av dette skyldes interessen rundt de kommende endringene i det internasjonale målesystemet (SI). Direkte kontakt med ulike redaksjoner, pressemeldinger og en åpen dag med SI som tema, har gitt en selvforsterkende effekt i form av at flere medier tar kontakt med oss i måletekniske og SI-relaterte spørsmål.

Flere av Justervesenets medarbeidere har bidratt i TV- og radioprogrammer og snakket om SI-systemet, samt i ulike vitenskapsrelaterte artikler.

Forvaltningen av Norges tid er en oppgave som Justervesenet får mange spørsmål om. I 2018 var særlig EU-kommisjonens avstemning om hvorvidt EU-landene skal kunne gå bort fra sommertidsordningen aktuell. Dette må også Norge ta stilling til.

Forbrukerrelaterte saker er også populært. Justervesenet har bidratt blant annet i forbrukerprogrammer hvor veiing av matvarer er tema, og i artikler om nye strømmålere.

Sett under ett har Justervesenet tatt større plass i mediebildet i 2018, noe som også er i tråd med strategien og utviklingsområdet *synlighet og omdømme*.

v. Vurdering av framtidssutsikter

UTVIKLINGSTREKK

Betydningen av nøyaktig måling forventes å øke framover, og den digitale utviklingen vil endre måten vi foretar målinger og utøver tilsyn på. Områder som energi, miljø, helse og kommunikasjon er drivende for denne utviklingen. Det er essensielt for Justervesenet å sikre at vår kompetanse og virksomhet fortsatt kan dekke samfunnets behov for tillit til målinger. Det betyr at vi må ha evne til å tilpasse oss utviklingen, gjennom tidsriktig tilsyn og tjenestetilbud.

Det er for eksempel sannsynlig at det vil stilles krav til alternativer til taksametre allerede i 2020, noe som igjen vil stille krav til etatens kompetanse på fagområdet IKT-sikkerhet. Denne kompetansen vil det også være behov for i tilsynet med blant annet fiskeribransjen.

UTVIKLING AV JUSTERVESENET

Justervesenet har en høy grad av tillit i det norske samfunnet, og oppfattes av mange som en «garantist» for at det måles korrekt i Norge. Vi arbeider i tråd med strategien for perioden 2017-2020, der en rekke konkrete tiltak er knyttet opp mot de fire utviklingsområdene:

- I takt med samfunnsutviklingen
- IKT-utvikling
- Organisasjonskultur
- Synlighet og omdømme

ØKONOMI

Etatens instrumenter og normaler er en viktig og nødvendig ressurs for å kunne utføre våre oppgaver. Justervesenet har hatt et etterslep når det gjelder investeringer i utstyr til både laboratorie- og tilsynsaktiviteten. I flere år har investeringene vært lavere enn avskrivningene. Mye utstyr ble anskaffet i perioden 1995-2000 i forbindelse med at Justervesenet ble etablert på Kjeller, og har derfor nådd sin forventede levetid. Gjennom økte investeringsrammer de siste par årene har vi kunnet begynne å snu denne utviklingen. Dette er viktig for å sikre gode måletjenester og for forskningsaktiviteten.

Justervesenets økonomiske situasjon viste også i 2018 en ubalanse når det gjelder inntektskrav og inntektsgrunnlag, noe som ble rettet opp i Revidert nasjonalbudsjett 2018. Det ligger an til at de økonomiske målene nås i 2019.

FORSKNING OG UTVIKLING, MED VEKT PÅ DELTAKELSE I EMPIR

Justervesenet har målsetting om en aktiv deltagelse i EMPIR-programmet. Det er konkurranse om prosjektene, og vi deltar i noen flere søknader enn tidligere for å øke sjansene for deltagelse i aktuelle prosjekter. I 2018 deltok Justervesenet i åtte prosjektsøknader. To av søknadene vi deltok i ble godkjent og Justervesenet er koordinator for det ene av disse. Dette er det første norskkoordinerte prosjekt i EMRP- eller EMPIR, og har et betydelig omfang. Tre andre norske institutter deltar i dette prosjektet; SINTEF, IFE og USN. Det skal utvikles nye detektorer for måling av optisk effekt. Det andre godkjente prosjektet der Justervesenet deltar omhandler utvikling av bedre metoder for temperaturmålinger. Prosjektene har oppstart i mai 2019 og varer i ca. tre år.

EURAMET arbeider for tiden med å få etablert et nytt forskningsprogram for metrologi. Det nye programmet vil etterfølge EMPIR som har sin siste utlysning i 2020. EURAMET arbeider tett med EU-kommisjonen i dette arbeidet. Vi ser for oss at det nye programmet (som de foregående) vil være finansiert dels av bidrag fra hvert land og dels fra EU. Justervesenet vil holde departementet orientert om utviklingen.

UTVIKLING AV TJENESTETILBUDET

Justervesenets tilbud av måletekniske tjenester er i en god utvikling. Det er vesentlig å kunne respondere på næringslivets og myndighetenes behov. Staten leverer også sporbarhet til de kommersielle akkrediterte kalibreringslaboratoriene i Norge. Vi ser blant annet for oss en videre utvikling innenfor måling knyttet til ressurser som energi og vann, samt måling knyttet til tunge samfunnsinteresser som kraftforsyning, kommunikasjon og navigasjon. En fullstendig tjenestestrategi vil bli ferdigstilt som en del av arbeidet med å implementere etatens overordnede strategi. Justervesenets har lagt ned et betydelig arbeid i kvalitetsheving av TKO-virksomheten. Staten ble akkreditert i første halvdel av 2017, og akkrediteringen videreføres etter oppfølgingsbesøk av Norsk akkreditering i desember 2018.

Å TA I BRUK MULIGHETENE ETTER ENDRING I FORSKRIFT OM MÅLENHETER OG MÅLING OG NY FINANSIERINGSFORM FOR TILSYNET

Forskrift om målenheter og måling ble fra 2014 endret slik at den åpner for mer fleksibilitet i tilsynsformer enn tidligere. Dette ga Justervesenet mulighet til å utføre mer målrettet tilsyn. Den nye finansieringsformen med årsavgift på visse områder ble innført i 2016. Dette gir Justervesenet ytterligere fleksibilitet i valg av tilsynsmetoder og bidrar til at vi i større grad kan utvikle et tilsyn som bidrar til formålet i lov om målenheter, måling og normaltids. Omlegging til tilsyn som utnytter disse mulighetene er videreført i 2018. Etatens tilsynsaktivitet vil utvikles videre som en del av arbeidet med å implementere den overordnede strategien.

Selve gjennomføringen av de nye tilsynsformene medfører også vesentlig endring i arbeidsmetodene og behov for kompetanseutvikling. Justervesenet er videre avhengig av å etablere gode metoder for måling av effekt av tilsynet etter hvert som vi får mer erfaring med risikobasert tilsyn.

TILTAK INNEN FISKERISEKTOREN

Justervesenet og Fiskeridirektoratet har i 2018 samarbeidet om forslag til regelverksendringer som vil klargjøre regelverket og tydeliggjøre ansvarsforholdene knyttet til tilsyn med måleredskap i fiskeindustrien. Forslagene vil innebære endringer i både Justervesenets og Fiskeridirektoratets regelverk og det planlegges en koordinert høring i løpet av 2019. Videre vil konklusjonene som Fiskerikontrollutvalget¹ presenterer i sin rapport mot slutten av 2019, kunne medføre tiltak som Justervesenet og Fiskeridirektoratet bør samarbeide om. Fiskeridirektoratet og Justervesenet vil derfor også i fremtiden være naturlige samarbeidspartnere.

Justervesenet samarbeidet også med Fiskeridirektoratet i internasjonal sammenheng for å formidle spesielle behov Norge har knyttet til målinger i denne sektoren.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/arbeidet-med-fremtidens-fiskerikontroll-har-startet/id2609974/>

UTVIKLING INNENFOR ENERGISEKTOREN

Energi i form av naturgass, LNG og hydrogen benyttes i stadig større omfang, noe på ordinær driftsbasis og noe mer forsøksvis. En økende del av elektrisitetsproduksjonen kommer fra nye fornybare ressurser, og elektrisitet tas i bruk innen transport. Energiproduksjon og distribusjon er en kritisk infrastruktur i samfunnet. Justervesenet kan bidra til å løse noen av de måletekniske utfordringene og til å styrke robustheten knyttet til kraftnettet. Regelverket som Justervesenet forvalter gjelder kun på visse områder og uten endring vil dette kunne medføre en ulik behandling og ulik tillit til måleresultater avhengig av energikilde og bruk. Dette oppfattes av brukerne som en uklar situasjon, og for de ulike bransjene i energisektoren kan det gi uheldige virkninger i form av skjev økonomisk belastning avhengig av om området er underlagt krav eller ikke. Det er derfor viktig at Justervesenet vurderer gjeldende regelverk innen energisektoren i lys av dette.

NYE MÅLEMETODER I LOVREGULERT BRUK

Den raske teknologiske utviklingen og digitaliseringen gjelder også for målinger og måleredskaper. Dette medfører metoder for måling helt eller delvis utenfor rammene av det regelverket regulerer i dag. Måleredskaper underlagt lovregulering er i stor grad styrt digitalt, og databehandling og dataoverføring er ikke lenger lokalisert ved redskapet. Dermed er det mer krevende å vurdere hvor grensene for måleredskapet går. Det oppstår mange situasjoner der det blir uklart om regelverk gjelder, og hva regelverket innebærer for nye metoder som regelverket dekker. Dette er utfordringer som også er tema i de internasjonale foraene der Justervesenet deltar.

Justervesenet videreførte i 2017 en utredning rundt mulighetene for å sette funksjonelle krav til GNSS-baserte applikasjoner som kan brukes som alternativer til taksametre i persontransport.

Denne utredningen så til utviklingen innen delingsøkonomi for øvrig nasjonalt og på europeisk plan. I tillegg berørte den flere sentrale temaer knyttet til digital styring av måleredskaper og overføring av måledata som også vil være aktuelt ved moderniseringen av mer tradisjonelle måleredskaper som for eksempel vekter. Justervesenet har på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet fortsatt utredningsarbeidet gjennom 2018 i samarbeid med andre relevante etater. Arbeidet avsluttes med utredningsrapport og forslag til nytt regelverk tidlig i 2019.

DIGITALE UTFORDRINGER

Justervesenet er tildelt midler gjennom DIFIs medfinansieringsordning for å fornye etatens fagsystemer. Prosjektet skulle på bakgrunn av en gjennomført behovsanalyse levere IKT-verktøy for effektiv saksbehandling og planlegging, herunder risikovurdering, som er de områdene hvor gevinstpotensialet er størst. Utviklingsarbeidet har foregått i 2018, og systemet er satt i drift. Sluttresultatet må ses på som meget vellykket. Det er utviklet mye funksjonalitet på kort tid, og til en relativt lav kostnad.

FOTONIKK TIL TIDSDISTRIBUSJON OG BEDRE NORMALER

Industrimeldingen, datasenterstrategien og PNT-strategien peker alle fremover på områder hvor Norge skal utvikle seg de kommende årene. Justervesenet har en naturlig og viktig rolle innen flere områder i de nevnte strategiene. Etaten må bidra med tidsriktige tjenester og tidsriktig kompetanse innen måleteknikk. Dagens metoder vil ikke dekke morgendagens behov. For å møte fremtidige samfunnsmessige og industrielle behov, må Justervesenet utvikle seg på fotonikk som en tverrfaglig muliggjørende teknologi. Dette vil bidra til næringsutvikling/innovasjon og tilby tjenester til et bredt spekter av nasjonale kunder i privat og offentlig sektor.

VI. Årsregnskapet

Ledelseskomentarer årsregnskapet 2018

Formål

Justervesenet er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet, og er et ordinært statlig forvaltningsorgan. Justervesenets overordnede mål er å sikre nasjonal og internasjonal tillit til norske målinger og måleresultater.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser i økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, krav fra Nærings- og fiskeridepartementet og iht. til de statlige regnkapsstandardene (SRS). Årsregnskapet gir et dekkende bilde av Justervesenets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Bevilgningsrapportering

I 2018 har Justervesenet samlet disponert en utgiftsbevilgning på egne kapitler på kr. 138 516 000, samt hatt en belastningsfullmakt fra Difi på kr. 2.350.000. Inntektskravet, etter revidert nasjonalbudsjett, var på kr. 96 600 000. I forhold til utgiftsbevilgningen viser regnskapet en mindreutgift på kr. 1 839 244 på driftsutgifter, og større utstyrsanskaffelser viser en mindreutgift på kr. 2 463 089.

Avregnet mot mer-/mindreinntekt, gir dette et overførbart beløp på post 01 med kr. 3 836 960, på post 21 med kr. 17 540, samt kr. 2 463 089 på post 45, som anmodes overført til neste år.

Artskontorrapportering

Artskontorrapporteringen viser at av utgifter til drift og investeringer på kr. 136 601 298 har 54 % gått med til lønn og sosiale utgifter. Det er gjennomført investeringer for kr. 11 762 446, derav 4,1 millioner til utskiftning av eldre/slitt utstyr og anskaffelse av nytt teknisk utstyr i laboratorie- og tilsynsvirksomheten, og 7,0 millioner relatert til nytt IKT-system. Øvrige investeringer gjelder videreutvikling og utskiftning av programvare, IT- og kontorutstyr. Det vil også i årene fremover være behov for å investere i nytt teknisk utstyr til både laboratorie- og tilsynsvirksomheten, samt videreutvikling av programvare. Sammenlignet med 2017 har det totalt for utbetalinger til drift vært en liten nedgang. Lønnsutbetalingene har økt som følge av lønnsøkninger, samt flere årsverk, mens det for andre driftskostnader har vært en reduksjon relatert til leasing- og leiekostnader. Inntektene på gebyrer er redusert. Reduksjonen skyldes hovedsakelig en endring i hva slags type tilsyn som er utført, samt omfordeling av ressurser til andre områder.

Virksomhetsregnskapet etter SRS

Resultatregnskapet viser at samlede driftsinntekter har en liten reduksjon fra 2017. Reduksjon i gebyrinntekten skyldes omfordeling av ressurser til andre områder, samt endring relatert til hva slags type tilsyn som er utført.

Totale driftskostnader viser en reduksjon på 1 %. Lønn og sosiale kostnader har økt med 3,7 % fra 2017. Samtidig har andre driftskostnader gått ned, hovedsakelig leasing- og leiekostnader. Det er også lavere avskrivningskostnader som følge av mye ferdig avskrevet utstyr.

Balansen er økt med 20 %, da vi har utført flere investeringer i 2018. Endringen i statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler tilsvarer endringer i anleggsmidler. Den kortsiktige gjelden har økt mindre enn fordringene har økt, noe som gjenspeiles i avregning med statskassen, jf. note 7A.

Når det gjelder forskjeller mellom kostnader i periodisert regnskap og bevilgningsregnskapet, er meste-
parten av dette relatert til at investeringer er høyere enn avskrivninger. For detaljer om bokført og rapportert mellomværende mot statskassen, se note 7B.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Justervesenet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr 01.03.2019, men revisjonsberetning antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2019.

Kjeller, 01.03.2019

Geir A. Samuelsen
direktør

Prinsippnote til bevilgningsregnskapet etter SRS 2018

Årsregnskap for Justervesenet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement. Direktoratet for økonomistyring har, med hjemmel i delegert myndighet etter Reglement for økonomistyring i staten § 3 første ledd, gitt Justervesenet unntak fra bestemmelsene punkt 3.4.3.2 siste ledd, slik at virksomheten ved oppstilling av bevilgningsrapportering kan benytte hjelpekolonner.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap. De to hjelpekolonnene viser inntekter som Statens innkrevingsentral, etter fullmakt, har postert på kapittel og post som tilhører Justervesenet, samt samlet avvik mot tildeling.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Årsregnskap 2018

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2018							Hjelpkolonne	Hjelpkolonne	
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2018	Merutgift (-) og mindretgift		
0902	Justervesenet	01	Driftsutgifter	A	127 105 000	125 261 293	1 843 707		
0902	Justervesenet	21	Spesielle driftsutgifter	A	366 000	370 463	-4 463		
0902	Justervesenet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A	11 045 000	8 581 911	2 463 089		
0540	Direktoratet for forvaltning og ikt	25	Driftsutgifter	B		2 350 000			
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			7 339 924			
Sum utgiftsført					138 516 000	143 903 592			
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2018	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Postert av andre i henhold til avgitte belastningsfullmakter**	Avvik i henhold til tildeling
3902	Justervesenet	01	Gebyrinntekter		27 424 000	23 165 602	-4 258 398	555 513	-3 702 884
3902	Justervesenet	03	Inntekter fra salg av tjenester		22 167 000	25 945 176	3 778 176		
3902	Justervesenet	04	Oppdragsinntekter		349 000	373 463	24 463		
3902	Justervesenet	86	Overtredelesgebyr		60 000	274 200			
5574	Sektoravgift under NFD	75	Tilsvansavgift		46 600 000	724 797	-45 875 203	47 793 165	1 917 962
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			9 006 886			
Sum inntektsført					96 600 000	59 490 125			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						84 413 468			
Kapitalkontoer									
60080801	Norges Bank KK/innbetalinger					57 139 216			
60080802	Norges Bank KK/utbetalinger					-141 391 147			
709410	Endring i mellomværende med statskassen					-161 536			
Sum rapportert						0			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)									
Konto	Tekst				2018	2017	Endring		
626009	Aksjer				98 153	98 153	0		
709410	Mellomværende med statskassen				4 504 768	4 343 232	161 536		

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

** Statens innkreivingsentral har fullmakt til å inntektsføre på kap/post 390201 og 557475

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
090201	0	127 105 000	127 105 000
090221	17 000	349 000	366 000
090245	2 345 000	8 700 000	11 045 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
090201		1 843 707		1 843 707	1 993 254			3 836 960	6 355 250	3 836 960
090221		-4 463		-4 463	24 463			20 000	17 450	17 450
090245	"kan overføres"	2 463 089		2 463 089				2 463 089	2 463 089	2 463 089

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Spesifikasjon av merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt

Kapittel og post	Stikkord	Merinntekt/mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(+)	Merinntekt/ mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
390201		-4 258 398	555 513	-3 702 884
390203		3 778 176		3 778 176
557475		-45 875 203	47 793 165	1 917 962
Sum				1 993 254

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Justervesenet har fullmakt til å overskride bevilgninger under kap. 902, post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3902, post 01 og 03 og under kap. 5574, post 75. Det er fullmakt til å overskride bevilgning for kap. 902, post 21 mot tilsvarende merinntekt under kap 3902, post 04. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Stikkordet "kan overføres"

Beløpet stammer fra tildelinger gitt innenfor de to siste budsjettår og virksomheten lar beløpet inngå som en del av overført beløp

Inntektført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter

Statens innkreivingsentral har stått for innkreivning av årsavgifter og deler av gebyrene, og har således hatt en posteringsfullmakt på kap/post 557475 og 390201.

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Justervesenet har i 2018 vært tildelt medfinansieringsmidler fra Direktoratet for forvaltning og ikt og hatt belastningsfullmakt på kapittel/post 054025 på kroner 2.350.000.

Mulig overførbart beløp

Justervesenets ubrukte bevilgning på kapittel/post 090201 beløper seg til 3,84 millioner kroner. Dette beløpet er under grensen for overføring på 5 prosent, og hele beløpet regnes som mulig overføring til neste år.

Justervesenets ubrukte bevilgning på kapittel/post 090221 beløper seg til kr 20.000. Iht. begrensningen på grensen på 5 prosent er mulig overført beløpet til neste år er kr 17.450.

Justervesenets ubrukte bevilgning på kapittel/post 090245 er 2,46 millioner kroner. Dette beløpet kan overføres i sin helhet.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Justervesenet får tilbakemelding fra Nærings- og fiskeridepartementet om endelig beløp som overføres til neste år

Årsregnskap 2018

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2018

	31.12.2018	31.12.2017
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	23 165 603	27 604 182
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	2 502 686	2 637 245
Salgs- og leieinntekter	23 815 953	23 858 942
Andre inntekter	37 630	24 025
<i>Sum inntekter fra drift</i>	49 521 871	54 124 394
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	74 341 249	70 745 935
Andre utbetalinger til drift	50 497 603	54 782 875
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	124 838 852	125 528 810
Netto rapporterte driftsutgifter	75 316 980	71 404 416
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter		
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	11 762 446	3 659 150
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Utbetaling av finansutgifter		
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	11 762 446	3 659 150
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	11 762 446	3 659 150
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	998 997	737 351
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	998 997	737 351
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader		
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	9 006 886	8 478 423
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	7 339 924	5 928 797
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-1 666 962	-2 549 625
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	84 413 468	71 776 590
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	31.12.2018	31.12.2017
Fordringer	136 355	93 000
Kasse	0	3 155
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	
Skyldig skattetrekk	-3 264 361	-2 597 740
Skyldige offentlige avgifter	-190 397	-299 818
Annen gjeld*	-1 186 365	-1 541 829
Sum mellomværende med statskassen	-4 504 768	-4 343 232

* i annen gjeld inngår også forskuddsbetalte EU midler

Årsregnskap 2018

Resultatregnskap

	Note	31.12.2018	31.12.2017
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	78 452 022	78 787 671
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	2 547 344	3 479 826
Inntekt fra gebyrer	1	24 740 498	26 170 499
Salgs- og leieinntekter	1	25 033 412	24 117 874
Andre driftsinntekter	1	13 500	
<i>Sum driftsinntekter</i>		130 786 777	132 555 870
Driftskostnader			
Varekostnader		118 894	76 736
Lønnskostnader	2	73 682 688	71 025 035
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	5 891 156	6 760 393
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4		
Andre driftskostnader	5	51 094 038	54 693 706
<i>Sum driftskostnader</i>		130 786 777	132 555 870
Driftsresultat		0	0
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter			
Finanskostnader			
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		0	0
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)			
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	6	1 224 197	743 186
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		1 224 197	743 186
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre			
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning			
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0

Årsregnskap 2018

Balanse

	Note	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Forskning og utvikling	3		
Programvare og lignende rettigheter	3	11 180 943	2 657 700
Immaterielle eiendeler under utførelse	3		1 469 760
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		11 180 943	4 127 460
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4		
Maskiner og transportmidler	4	26 834 319	27 254 220
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	2 410 158	2 721 059
Anlegg under utførelse	4	744 691	
Infrastruktureiendeler	4		
<i>Sum varige driftsmidler</i>		29 989 168	29 975 279
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	68 989	68 989
Obligasjoner			
Andre fordringer			
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		68 989	68 989
Sum anleggsmidler		41 239 100	34 171 728
B. Omløpsmidler			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	9	41 503	30 168
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		41 503	30 168
II Fordringer			
Kundefordringer	10	6 772 645	4 156 328
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	11	2 021 298	1 536 904
Andre fordringer	12	7 423 204	8 070 729
<i>Sum fordringer</i>		16 217 146	13 763 962
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	13		
Kontanter og lignende	13	0	3 155
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		0	3 155
Sum omløpsmidler		16 258 649	13 797 285
Sum eiendeler		57 497 749	47 969 012

Årsregnskap 2018

Balanse

	Note	31.12.2018	31.12.2017
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi tal			
<i>Sum virksomhetskapi tal</i>		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-8 722 438	-10 317 831
<i>Sum avregninger</i>		-8 722 438	-10 317 831
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	41 170 111	34 102 739
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		41 170 111	34 102 739
Sum statens kapital		32 447 673	23 784 908
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
Avsetninger langsiktige forpliktelse r			
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r</i>		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld			
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		8 112 476	8 314 414
Skuldige skattetrekk		3 050 943	2 447 041
Skuldige offentlige avgifter		2 182 986	1 932 850
Avsatte feriepenge r		6 609 041	5 987 835
Mottatt forskuddsbetaling	13	1 156 525	1 401 656
Annen kortsiktig gjeld	14	3 938 104	4 100 308
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		25 050 076	24 184 105
Sum gjeld		25 050 076	24 184 105
Sum statens kapital og gjeld		57 497 749	47 969 012

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskap avlagt i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultat effekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK).

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til kostpris.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Beholdninger av varer og driftsmateriell er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse.

Avregninger, bruttobudsjetterte virksomheter

For bruttobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert ved avregning med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Bruttobudsjetterte virksomheter

Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likvider gjennom året. Virksomhetene har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Årsregnskap 2018

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2018	31.12.2017
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger*	85 519 394	73 102 207
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-14 764 342	-1 171 053
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	5 891 156	6 760 491
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til avhendede anleggsmidler	1 805 813	96 026
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader	0	0
- utbetaling av tilskudd til andre	0	0
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)	0	0
Sum inntekt fra bevilgninger	78 452 022	78 787 671

*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres på egne linjer.

Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Inntekt fra tilskudd og overføringer fra EU	2 586 076	1 178 191
Inntekt fra tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	226 026
Inntekt fra tilskudd fra Norsk Forskningsråd	-38 732	920 757
Inntekt fra andre statlige virksomheter	0	1 154 853
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	2 547 344	3 479 826

Inntekt fra gebyrer		
Kontrollgebyrer	24 461 432	26 096 036
Edelmetall årsgebyr**	75 001	55 000
Nasjonale typegodkjenninger	204 065	19 463
Sum inntekt fra gebyrer	24 740 498	26 170 499

Salgs- og leieinntekter		
Kalibrering	6 729 095	6 705 271
TKO-oppgaver	14 953 711	14 292 976
FoU/måleoppdrag/diverse tjenester	2 921 093	2 558 413
Oppdrag	373 463	364 527
Kurs	56 050	196 688
Sum salgs- og leieinntekter	25 033 412	24 117 874

Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang anleggsmidler	13 500	0
Sum andre driftsinntekter	13 500	0

Sum driftsinntekter	130 786 777	132 555 870
----------------------------	--------------------	--------------------

Grunnlag for inntektsføring av utgiftsbevilgning

Kapittel og post***	Kontantprinsippet				Periodiserings - prinsippet
	Utgiftsbevilgning	Inntektsbevilgning	Rapportert inntekt	Maksimalt beregnet	Inntektsført
0902.01/3902.01/3902.02/3902.03	127 105 000	49 591 000	49 666 291	77 514 000	
0902.21/3902.04	366 000	349 000	373 463	17 000	
0902.45	11 045 000	0	0	11 045 000	
0540.25	2 350 000	0	0	2 350 000	
Sum			90 926 000		85 519 394

** Det er i tillegg utstedt fakturaer for årsgebyr på edelmetall på kr. 533 000 for 2018 fra Statens innkrevingsentral. Det er innbetalt kr. 555 513 i 2018. Dette vises i deres regnskaper.

*** Inntekter på post 74 tas ikke med i beregningene ettersom de ikke er en del av driftsinntektene.

Årsregnskap 2018

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn	54 075 847	51 078 314
Feriepenger	6 648 660	6 027 114
Arbeidsgiveravgift	9 162 627	8 504 090
Pensjonskostnader**	6 792 697	5 819 494
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)*	-2 113 724	-
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-1 810 788	-1 281 120
Andre ytelser	927 369	877 143
Sum lønnskostnader	73 682 688	71 025 035

Antall årsverk: 95 93

* Inneholder lønn og sosiale kostnader (feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader).

** Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2018 er 11,95 prosent. Premiesatsen for 2017 var 10,8 prosent.

*** Nærmere om årsverk

Ett årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for annet fravær > 1 dag.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Forskning og utvikling	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2018	0	12 204 043	1 469 760	13 673 803
Tilgang i 2018	0	9 933 396	0	9 933 396
Avgang anskaffelseskost i 2018 (-)	0	-1 356 689	-1 469 760	-2 826 449
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i 2018	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2018	0	20 780 750	0	20 780 750
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2018	0	0	0	0
Nedskrivninger i 2018	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2018	0	9 546 344	0	9 546 344
Ordinære avskrivninger i 2018	0	1 294 231	0	1 294 231
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2018 (-)	0	-1 240 767	0	-1 240 767
Balanseført verdi 31.12.2018	0	11 180 942	0	11 180 942

Avskrivningssetter (levetider) Virksomhets-spesifikt 5 år / lineært Ingen avskrivning

Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2018:

Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	-104 277	-104 277
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	-104 277

Årsregnskap 2018

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftslosøre, inventar, verktoy o.l.	Anlegg under utførelse	Infrastruktur-eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2018	0	0	111 029 980	11 446 048	0	0	122 476 028
Tilgang i 2018	0	0	3 843 603	132 721	744 691	0	4 721 014
Avgang anskaffelseskost i 2018 (-)	0	0	-1 596 859	-35 421	0	0	-1 632 280
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i 201	0	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2018	0	0	113 276 724	11 543 348	744 691	0	125 564 762
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2018	0	0	32 667	0	0	0	32 667
Nedskrivninger i 2018	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2018	0	0	83 743 093	8 724 989	0	0	92 468 082
Ordinære avskrivninger i 2018	0	0	4 147 191	426 501	0	0	4 573 693
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2018 (-)	0	0	-1 480 547	-18 301	0	0	-1 498 848
Balanseført verdi 31.12.2018	0	0	26 834 319	2 410 158	744 691	0	29 989 168

	Ingen avskrivning	10-60 år dekomponert lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	Virksomhets-spesifikt
Avskrivningssatser (levetider)						
Avhendelse av varige driftsmidler i 2018:						
Salgssum ved avgang anleggsmidler			29 630	8 000		37 630
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler			-121 845	0		-121 845
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	-92 215	8 000	0	-84 215

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	18 284 194	22 598 874
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	869 908	740 294
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	3 613 723	3 072 648
Leie av maskiner, inventar og lignende	4 616 940	5 664 031
Mindre utstyrsanskaffelser	1 446 817	1 131 065
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 361 573	984 786
Kjøp av fremmede tjenester	3 097 211	3 090 796
Reiser og diett	6 159 164	6 152 823
Tap og lignende	360 548	73 422
Medlemskap	2 061 125	1 987 780
Frakt og transport	7 138 368	6 816 740
Andre driftskostnader viderefakturert NA	50 828	50 014
Øvrige driftskostnader	2 033 640	2 330 433
Sum andre driftskostnader	51 094 038	54 693 706

Oversikt over årlige leiebeløp i henhold til leieavtaler*

	Varighet mellom ett og fem år	Varighet over fem år	Sum
Husleieavtaler	94 367 272	238 465 356	332 832 628
Leieavtaler knyttet til immaterielle eiendeler			0
Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler	16 800 000	0	16 800 000
Øvrige leieavtaler			0
Sum leieavtaler			349 632 628

*Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

Årsregnskap 2018

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2018	31.12.2017
Tilsynsavgifter*	709 197	660 426
Overtreddelsesgebyr	515 000	82 760
	0	0
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	1 224 197	743 186

* Det er i tillegg krevd inn tilsynsavgifter på kr. 47 793 165 via Statens innkrevingsentral i 2018. Dette vises i deres regnskaper.

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) Avregnet med statskassen

	31.12.2018	31.12.2017	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	11 180 943	4 127 460	7 053 483
Varige driftsmidler	29 989 168	29 975 279	13 889
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-41 170 111	-34 102 739	-7 067 372
Sum	0	0	0
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	68 989	68 989	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	68 989	68 989	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	41 503	30 168	11 335
Kundefordringer	6 772 645	4 156 328	2 616 316
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 021 298	1 536 904	484 394
Andre fordringer	7 423 204	8 070 729	-647 526
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	3 155	-3 155
Sum	16 258 649	13 797 285	2 461 365
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-8 112 476	-8 314 414	201 938
Skyldig skattetrekk	-3 050 943	-2 447 041	-603 902
Skyldige offentlige avgifter	-2 182 986	-1 932 850	-250 136
Avsatte feriepenger	-6 609 041	-5 987 835	-621 206
Mottatt forskuddsbetaling	-1 156 525	-1 401 656	245 131
Annen kortsiktig gjeld	-3 938 104	-4 100 308	162 204
Sum	-25 050 076	-24 184 105	-865 971
Avregnet med statskassen*	-8 722 438	-10 317 831	1 595 394

Finansieringen av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-141 391 147
Konsernkonto innbetaling	57 139 216
Netto trekk konsernkonto	-84 251 931
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-1 224 197
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	85 519 394
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-9 006 886
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	7 339 924
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Andre avstemningsposter (endring i balanse på mva ikke betalt mva nettoføringsordningen 1987)	28 303
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	<i>-1 595 394</i>
Resultat av periodens aktiviteter før avregning med statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen*	-1 595 394

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

Årsregnskap 2018

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2018	31.12.2018	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	11 180 943	0	11 180 943
Varige driftsmidler	29 989 168	0	29 989 168
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-41 170 111	0	-41 170 111
Sum	0	0	0
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	68 989	0	68 989
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	68 989	0	68 989
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	41 503	0	41 503
Kundefordringer	6 772 645	0	6 772 645
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 021 298	0	2 021 298
Andre fordringer	7 423 204	136 355	7 286 849
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	16 258 649	136 355	16 122 295
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-8 112 476	0	-8 112 476
Skyldig skattetrekk	-3 050 943	-3 264 361	213 418
Skyldige offentlige avgifter	-2 182 986	-190 397	-1 992 589
Avsatte feriepenger	-6 609 041	0	-6 609 041
Mottatt forskuddsbetaling	-1 156 525	-1 156 525	0
Annen kortsiktig gjeld	-3 938 104	-29 840	-3 908 264
Sum	-25 050 076	-4 641 123	-20 408 953
Sum	-8 722 438	-4 504 768	-4 217 669

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto omløpsmidler. Netto omløpsmidler består av kortsiktige eiendeler som beholdninger og kundefordringer, redusert for kortsiktig gjeld som leverandørgjeld og skyldige skatter og avgifter. Dersom virksomheten har finansielle anleggsmidler eller langsiktige forpliktelser inngår disse i beregningen av avregnet med statskassen.

Note 8 Investeringer i aksjer og andeler

Aksjer	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierande l	Stemmeande l	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi kapitalregnskapet	Balanseført verdi virksomhets-
Kjeller Innovasjon AS*	20.05.2000	1137	0,2 %	0,2 %	-6 045 000	35 774 000	98 153	68 989
Balanseført verdi 31.12.2018							98 153	68 989

*Tallene er fra årsregnskapet 2017.

Årsregnskap 2018

Note 9 Beholdninger av varer og driftsmateriell

	31.12.2018	31.12.2017
Anskaffelseskost		
Råvarer og innkjøpte halvfabrikata	0	0
Varer under tilvirkning	0	0
Ferdige egentilvirkede varer	0	0
Innkjøpte varer (ferdigvarer)	41 503	30 168
Sum anskaffelseskost	41 503	30 168
Ukurans		
Ukurans i råvarer og innkjøpte halvfabrikata	0	0
Ukurans i varer under tilvirkning	0	0
Ukurans i ferdige egentilvirkede varer	0	0
Ukurans i innkjøpte varer (ferdigvarer)	0	0
Sum ukurans	0	0
Sum beholdninger av varer og driftsmateriell	41 503	30 168

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2018	31.12.2017
Kundefordringer til pålydende	7 163 124	4 555 033
Avsatt til forventet tap (-)	-390 479	-398 704
Sum kundefordringer	6 772 645	4 156 328

Note 11 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Mottatt forskuddsbetaling

Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)	31.12.2018	31.12.2017
TKO, typegodkjenning m.m.	971 869	1 015 808
Tilsynsgebyrer	559 275	75 600
Tilskudd	179 601	218 333
Internasjonale prosjekter	310 553	227 163
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 021 298	1 536 904
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
EMPIR (deltakelse i internasjonale prosjekt)	1 156 525	1 401 656
Sum mottatt forskuddsbetaling	1 156 525	1 401 656

Årsregnskap 2018

Note 12 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2018	31.12.2017
Forskuddsbetalt lønn		0
Reiseforskudd	136 355	93 000
Personallån	0	0
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalt leie	4 839 805	5 471 364
Andre forskuddsbetalte kostnader	2 407 508	2 314 639
Andre fordringer	39 536	191 727
Sum andre kortsiktige fordringer	7 423 204	8 070 729

Note 13 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2018	31.12.2017
Øvrige bankkontoer (utenfor statens konsernkontoordning)	0	0
Kontantbeholdninger	0	3 155
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	0	3 155

Note 14 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2018	31.12.2017
Skyldig lønn	3 175 473	2 979 403
Annen gjeld til ansatte	0	0
Påløpte kostnader	718 804	980 732
Avstemningsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	0	0
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	0
Annen kortsiktig gjeld	43 828	140 174
Sum annen kortsiktig gjeld	3 938 104	4 100 308

Vedlegg 1

Registreringsskjema for tilstandsrapportering - kjønn

		Kjønnsbalanse			Månedslønn	
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn Kroner	Kvinner Kroner
Totalt i <u>Justervesenet</u>	2018	74 %	26 %	104	51 753	50 378
	2017	75 %	25 %	100	47 641	45 953
Direktør, <u>avd. direktør</u> , avdelingsleder	2018	60 %	40 %	5	82 308	71 138
	2017	60 %	40 %	5	80 011	69 021
Gruppeleder, distriktssjef, underdirektør, informasjonssjef	2018	75 %	25 %	16	58 368	56 135
	2017	82 %	18 %	11	56 066	58 700
Sjefingeniør, senioringeniør	2018	85 %	15 %	20	53 299	53 696
	2017	85 %	15 %	20	52 457	52 347
Overingeniør	2018	92 %	8 %	12	45 177	45 617
	2017	85 %	15 %	13	43 651	41 367
Avdelingsingeniør	2018	90 %	10 %	31	41 434	42 256
	2017	97 %	3 %	29	40 293	39 967
Seniorrådgiver	2018	40 %	60 %	5	53 146	53 636
	2017	40 %	60 %	5	56 308	52 233
Rådgiver, førstekonsulent	2018	40 %	60 %	5	47 567	43 514
	2017	50 %	50 %	8	46 319	41 190
Konsulent, <u>førstesekretær</u> , IKT-medarbeider	2018	20 %	80 %	10	32 721	37 587
	2017	11 %	89 %	9	35 233	36 491

		Antall	Deltid		Midlertidig		Foreldre-		Legemeldt	
		tilsatte	M%	K%	ansettelse	permisjon	sykefravær	M%	K%	
		Totalt (N)			M%	K%	M%	K%	M%	K%
<u>Justervesenet</u>	2018	104	1,0	1,0	1,0	2,9	1,0	1,3	1,9	0,6
	2017	100	1,0	1,0	3,0	-	0,8	-	2,3	1